

Aikuiskoulutuksen kehittäminen autoalalla Savon ammatti- ja aikuisopistossa

**Tekijät:
Markus Malinen
Kari Jääskeläinen**

**Kehittämishanke
Toukokuu 2008**

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**

Ammatillinen opettajakorkeakoulu

JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU

KUVAILELEHTI
Päivämäärä
6.5.2008

Tekijä(t) Jääskeläinen, Kari Malinen, Markus	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti <table border="1" data-bbox="970 423 1509 512"> <tr> <td data-bbox="970 423 1225 512">Sivumäärä 43 + 18</td> <td data-bbox="1225 423 1509 512">Julkaisun kieli Suomi</td> </tr> </table> Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	Sivumäärä 43 + 18	Julkaisun kieli Suomi
Sivumäärä 43 + 18	Julkaisun kieli Suomi		
Työn nimi <h2 style="text-align: center;">Aikuiskoulutuksen kehittäminen autoalalla Savon ammatti- ja aikuisopistossa</h2>			
Koulutusohjelma Ammatillinen opettajakorkeakoulu			
Työn ohjaaja(t) Ritva Pirinen			
Toimeksiantaja(t) Savon koulutuskuntayhtymä, Savon ammatti- ja aikuisopisto, KUOPIO			
Tiivistelmä <p>Kehittämishankkeen tarkoituksena oli kehittää Savon ammatti- ja aikuisopiston autoalan aikuiskoulutusta. Työn tekeminen edesauttoi meitä myös kehittämään opettajina ja toimijoina aikuisopiskelijoiden parissa. Selvitimme kuinka aikuiskoulutus on tällä hetkellä Suomessa organisoitu ja kuinka aikuiskoulutus nojautuu lainsäädäntöön.</p> <p>Tutkimuksen kohteiksi työssämme otimme opiskelijapalautteet aikuiskoulutuksista vuodelta 2007. Tutustuimme opetushallituksen Savon ammatti- ja aikuisopiston autoalalle antamaan arvioon näyttötutkintojen järjestämisedellytyksistä vuodelta 2006. Selvitimme verkko-oppimisympäristön käyttöönottoa autoalalla aikuisten näyttötutkinnoissa. Tutkimme Autoalan pätevyitysohjelman olemuksen ja siihen liittymisen kriteerejä.</p> <p>Työn tarkoituksena on palvella autoalan aikuisopetuksen kehittämistä ja henkilökuntaa, jotka toimivat aikuiskoulutuksen parissa. Syksyllä 2008 otamme työssä esitettyjä kehittämisideoita käyttöön. Näitä ovat mm. autoalan työryhmän kokoaminen, autoalan pätevyitysohjelmaan liittyminen ja opiskelijapalautteista syntyneiden ideoiden käyttöön ottaminen. Verkko-oppimisympäristöksi ehdotimme käyttöönotettavaksi H MV- systems:in Prodiagsen.</p>			
Avainsanat (asiasanat) autoala, aikuiskoulutus, oppisopimus			
Muut tiedot			

Author(s) Jääskeläinen, Kari Malinen, Markus	Type of Publication Bachelor's Thesis	
	Pages 43 + 18	Language Finish
	Confidential ☐ Until _____	
Title <h2 style="text-align: center;">Developing of the adult education in the Savo Vocational College in car field</h2>		
Degree Programme Vocational teacher education		
Tutor(s) Ritva Pirinen		
Assigned by Savo Consortium for Education, Savo Vocational College, KUOPIO		
Abstract <p>The purpose of the development project was to help to develop the adult education of the car field of the Savo vocational college. The working facilitated us, to develop as teachers and actors among adult students. We also clarified how the adult education has been organised at the moment in Finland. We studied how the adult education is based on the legislation.</p> <p>As the subjects of the study we took student feedback on the adult educations in to our work from the year 2007. We examined to the Savo vocational college from the year 2006 the estimate of the arranging preconditions for the display degrees given by the Finnish National Board of Education. We clarified the introduction of E-learning environment in the adults' display degrees in the car field. We study the essence of the becoming competent programme of Car field and the criteria of the joining to it.</p> <p>The purpose of this work is to develop the adult education of the car field and the staff which operate among the adult education. In the autumn 2008 we are taking into use of ideas which have been created from the student feedback. Join to competent programme of the car field (Apo- program) and collecting of the team of the car field. We recommend to E-learning environment HVM-systems Prodiags to deploy.</p>		
Keywords car field, adult education, apprenticeship contract		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

1. KEHITTÄMISHANKKEEN TAUSTAA JA TAVOITTEITA	4
2. AUTOALAN TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT	7
3. LAKI AMMATILLISESTA AIKUISKOULUTUKSESTA.....	8
4. AIKUISKOULUTUKSEN OLEMUS.....	11
4.1 Aikuinen oppijana	11
4.2 Aikuiskoulutus	16
4.3 Oppisopimuskoulutus	17
4.4 Työvoimapolitiittinen aikuiskoulutus	19
5. AUTOALAN TUTKINTORAKENNE.....	20
5.1 Aikuiskoulutus autoalalla Savon ammatti- ja aikuisopistossa	20
5.2 Savon ammatti- ja aikuisopiston Autoalan työelämäyhteistyö	20
6. SAVON AMMATTI- JA AIKUISOPISTON AUTOALAN NÄYTTÖTUTKINNOT	21
7. HENKILÖKOHTAISTAMINEN.....	22
8. APO AUTOALAN PÄTEVÖITYMISOHJELMA	25
9. OPH:N ARVIOINTI	28
10. OPISKELIJA PALAUTTEET	31
10.1 Tulokset	33
10.2 Yhteenveto palautteista	35
12. VERKKO-OPPIMISYMPÄRISTÖ	36
13. POHDINTAA	38
14. LOPUKSI	41
LÄHTEET	42

LIITTEET

Liite 1. OPH:n arvio näyttötutkintojen järjestämisedellytyksistä	44
Liite 2. Apo-sertifikointi lomake	49
Liite 3. Yhteenveto suullisista palautteista	52
Liite 4. ProDiags kurssivaihtoehdot, hinnasto	55
Liite 5. Autoalan tutkintorakenne	57
Liite 6. Autoalan perustutkinnot	58
Liite 7. Autoalan ammattitutkinnot	60
Liite 8. Apo:an 5 eri tasoa	61

KUVIOT

Kuvio 1. Työmme viitekehys	6
Kuvio 2. Autoalan henkilöstömäärän kehitys.....	7
Kuvio 3. Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2006 asuinlänin mukaan	13
Kuvio 4. Henkilökohtaistaminen Savon ammatti- ja aikuisopistossa.....	24
Kuvio 6. Palautelomake aikuiskoulutuksessa	32
Kuvio 7. Palauteyhteenveto kysymykset 1-7.....	33
Kuvio 8. Palauteyhteenveto kysymykset 8 – 9.....	34
Kuvio 9. Prodiags verkko-oppimisympäristö.	38

1. KEHITTÄMISHANKKEEN TAUSTAA JA TAVOITTEITA

Autoala on murrosvaiheessa, tekniikka kehittyä nyt 2000- luvulla nopeasti ja vanhoilla tiedoilla ja taidoilla autoalalla työskentelevä jää auttamatta jälkeen viimeisimmästä teknisestä osaamisesta. Jotta aikuisväestön tietotaitoa saataisiin lisättyä, tarvitaan koulutusta. Avainasemassa ovat koululaitokset ja niiden osaava henkilökunta. Nuorisoasteen perustutkintoa suorittavien määrä tulee vähenemään ja vanhempi autonkorjaajien sukupolvi on jäämässä eläkkeelle. Aikuiskoulutusta tarvitsevat etenkin henkilöt, joiden peruskoulutus on vanhentunut, ne alan vaihtajat, joilla ei ole tietoa autoalasta. Aikuiskoulutus on avainasemassa tulevaisuudessa ja siinä kilpailussa voittavat vain ne, jotka ovat kehittäneet kokonaisvaltaisen koulutuksen ja toimivan organisaation.

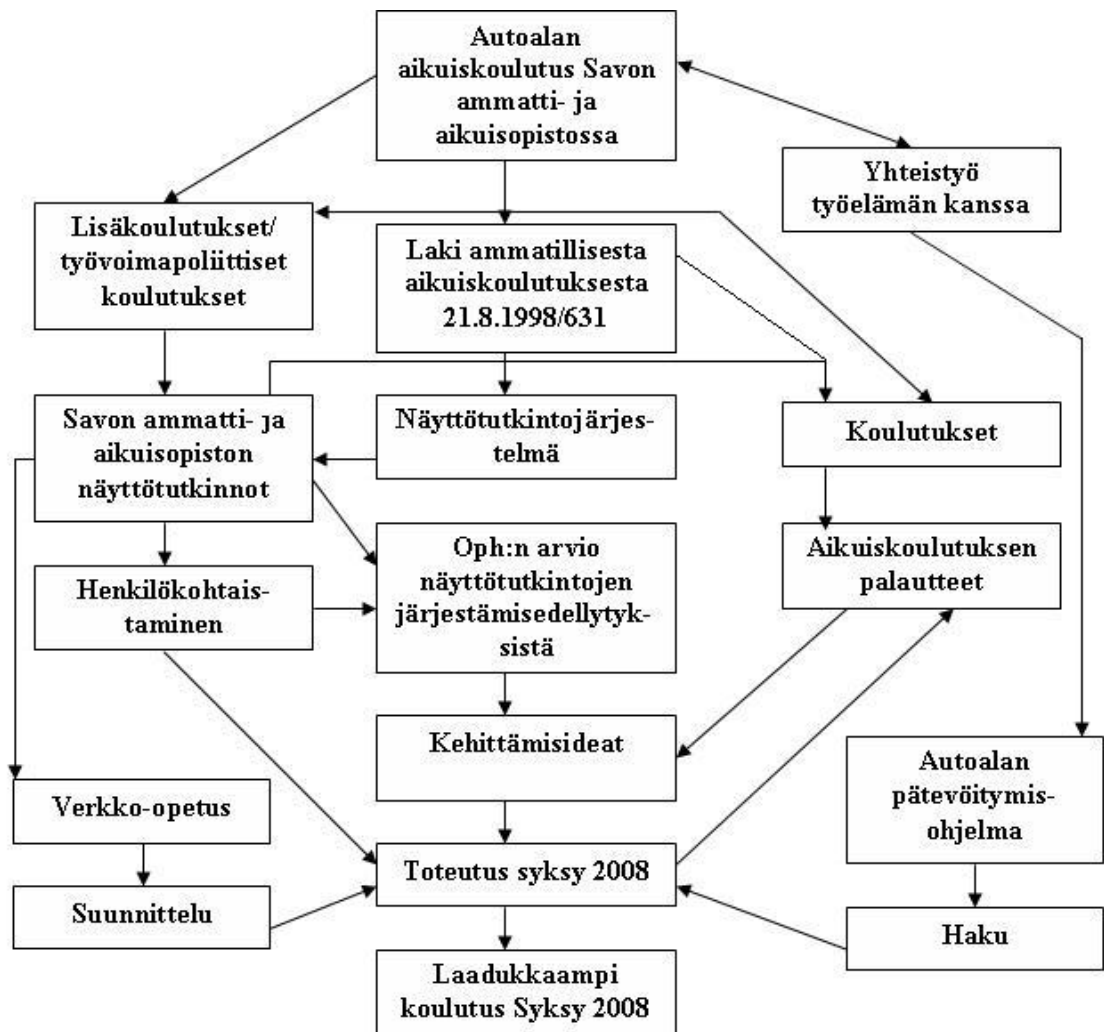
Kehittämishankkeen aihetta suunnitellessamme saimme koulutuspäällikkö Harri Hakkolalta ehdotuksen aiheeksi Savon ammatti- ja aikuisopiston autoalan aikuiskoulutus ja sen toiminnan tehostamisen. Aikuiskoulutus autoalalla on aikaisemmin toteutettu nuorten opiskelijoiden opetuksen lomassa. Päätoimista aikuiskouluttajaa ei ole ennen ollut. Vuonna 2007 syksyllä Markus Malinen siirrettiin kokoaikaiseksi opettajaksi aikuisopetukseen Savon ammatti- ja aikuisopistossa. Kehittämiseen on nyt panostettu, ja kehittämisen ideoita on syntynyt monia. Tutkimme eri näkökulmia kehityshankkeen pohjaksi ja valitsimme aikuiskoulutuksesta saadut palautteet, opetushallituksen arvion näyttötutkintojen järjestämisedellytyksistä ja sekä verkko-oppimisympäristön käyttöönottamisesta Savon ammatti- ja aikuisopistossa autoalalla.

Kehittämishankkeen tavoitteiksi asetimme tutustumiseen Savon ammatti- aikuisopiston autoalan aikuiskoulutukseen ja sen kehittämisen laadukkaammaksi. Tavoitteenamme oli parantaa koulutuksen laatua ja tehokkuutta. Tarkastelun lähtökohdaksi otimme aikuiskoulutuksen palautteet vuodelta 2007. Tavoitteena oli analysoida palautteet ja koota niiden pohjalta syntyneet ideat, jotka olisivat mahdollisia toteuttaa syksyllä 2008.

Opetushallituksen arvio oli tehty viimeksi vuonna 2006. Tavoitteena oli myös tarkastella OPH:n arvio näyttötutkintojen järjestämisedellytyksistä Savon ammatti- ja aikuisopistossa autoalalla ja analysoida siitä syntyvät kehittämisideat ja toteuttaa ne vuonna 2008 syksyllä.

Autoalalle uutena asiana on tullut Autoalan pätevyitysohjelma, joka mahdollistaa paremman yhteistyön merkkiorganisaatioiden kanssa. Lähdimme tutkimaan mitä Apoa tarkoittaa ja miten Savon ammatti- ja aikuisopisto saisi sertifiointin kouluttajaksi. Savon ammatti- ja aikuisopistolla on tarkoitus päästä Apo- kouluksi vuoden 2008 loppuun mennessä.

Oppisopimuskoulutuksessa lähipäivien määrä on vähäinen, jolloin tietopuolinen oppiminen jää heikoksi. Tulimme siihen tulokseen, että oppilaiden etätyöskentelyä tulisi tehostaa ja sitä pitäisi kyetä kontrolloimaan. Hyvä ratkaisu olisi verkko-opetusympäristön luominen opiskelun tueksi. Pohdimme tekisimmekö oman verkko-opetusympäristön vai olisiko tarjolla valmista verkko-oppimisympäristöä tehtävineen. Opiskelijoiden olisi hyvä orientoitua jo ennen lähipäiviä ennakkotehtävien avulla opetettavaan aiheeseen. Ennakkoon aiheeseen tutustumalla opiskelija saisi paremman hyödyn lähipäivistä, mikä antaisi hänelle paremmat valmiudet selvittää tutkintotilaisuuksista.

Kuvio 1. Työmme viitekehys

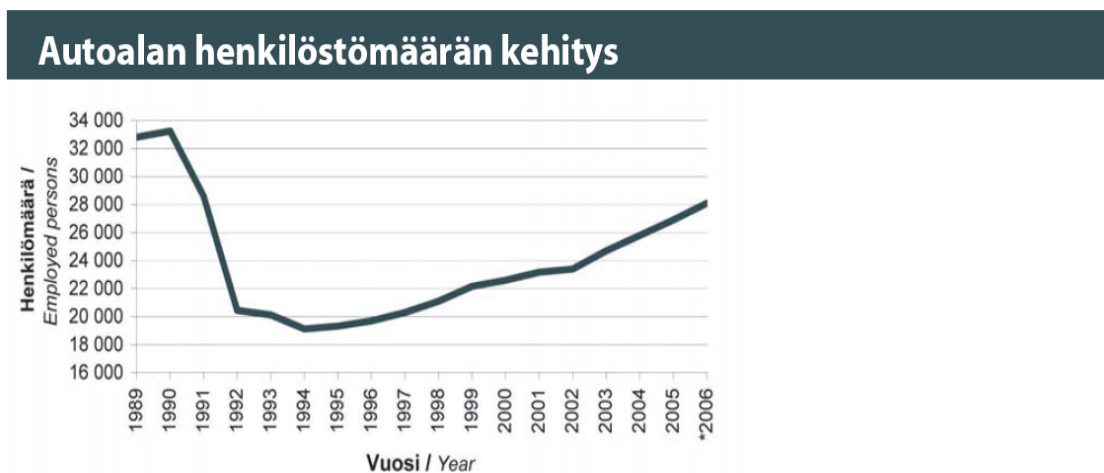
Kuviossa on kuvattu työmme runko, eli miten aikuiskoulutus olisi tarkoitus toteuttaa autoalalla Savon ammatti- ja aikuisopistossa syksyllä 2008. Kuvioista nähdään kuinka lainsäädäntö ohjaa näyttötutkintojärjestelmää ja siten myös Savon ammatti- ja aikuisopiston aikuiskoulutusta.

2. AUTOALAN TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

Pitkistä matkoista johtuen auto on monelle suomalaiselle välttämätön. Maassamme rekisteröitiin vuonna 2003 167 0000 autoa, josta muita kuin henkilöautoja oli 20 000 kappaletta.

Tekniikka ,autot ja niiden lisävarusteet kehittyvät koko ajan monimutkaisemmiksi. Auto on yksi maailman teknisimmistä laitteista. Tästä johtuen autoalalla työskentelevältä vaaditaan korkeaa ammattitaitoa. (Ammattinetti. Viittaus 8.4.2008, www.ammattinetti.fi)

*) ennakkotieto / estimation

Kuvio 2. Autoalan henkilöstömäärän kehitys, lähde: Autoalan tiedotuskeskus.

Autoalan työllisyys on parantunut vuodesta 1995 alkaen, työllisyys on tästä ajankohdasta parantunut 45,5 prosenttia. Kaikki alalle valmistuneet ovat työllistyneet viimeisen vuoden aikana. Alalle syntyi 1200 uutta työpaikkaa vuoden 2006 aikana.

Autoalalla työskentelevistä suurimpana ryhmänä ovat mekaanikot, heidän osuus on 44 prosenttia alalla työskentelevistä. Seuraavaksi suurin ryhmä on alalla toimivat toimihenkilöt, heidän osuus on 40 prosenttia.

Autoalalla on tällä hetkellä pula ammattitaitoisesta henkilökunnasta. Etenkin erikoisammattimiehistä on suuri pula. Nämä ammatit ovat nimikkeeltään

autosähköasentaja, raskaankaluston asentaja, automaalari ja autokori korjaaja.

Työttömistä auton asentajista, voitaisiin kouluttamalla saada tämän päivän vaatimukset täyttäviä työntekijöitä. Heistä osa voitaisiin kouluttaa oppisopimuksella alan erikoisammattiteihin. Työvoimapulan korjaamisessa oppisopimuksella saataisiin nopeimmin alalle pätevää työvoimaa.

Autoalan työvoima on vähentynyt nopeasti vuoden 2005 jälkeen. Alan työvoimasta tulee siirtymään neljäsosa eläkkeelle vuoteen 2011 mennessä. Autoala on panostanut vuosia imagonsa parantamiseen ja koulutukseen, sillä alalta poistuva henkilöstö olisi kyettävä korvaamaan motivoituneella ja ammattitaitoisella henkilökunnalla.

Tällä hetkellä toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa on noin 2000 opiskelijaa. Näistä opiskelijoista autoalalle tulee töihin noin 1000 ihmistä. Alan vuotuinen työvoimatarve on kuitenkin noin 1200 henkeä vuodessa. (Autoalan tiedotus keskus. Viittaus 8.4.2008, www.autoalantiedotuskeskus.fi)

3. LAKI AMMATILLISESTA AIKUISKOULUTUKSESTA

Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (21.8.1998/631) määrittelee ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomat näyttötutkinnot. Tutkinnot ovat ammatillisia perustutkintoja, ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja. Ammatillista aikuiskoulutusta ovat myös näyttötutkintoon valmistava koulutus sekä muu kuin näyttötutkintoon valmistava ammatillista lisäkoulutusta.

Lain tarkoituksena on ylläpitää ja kohottaa aikuisväestön ammatillista osaamista, antaa opiskelijoille valmiuksia itsenäisen ammatin harjoittamiseen, kehittää työelämää ja edistää työllisyyttä sekä tukea elinikäistä oppimista. Lain tarkoituksena on lisäksi edistää tutkintojen tai niiden osien suorittamista.

Tutkinnoissa ja koulutuksessa tulee ottaa erityisesti huomioon työelämän tarpeet. Näyttötutkintoja tulee suunnitella ja järjestää yhteistyössä elinkeino- ja muun työelämän kanssa.

Koulutuksen järjestäjät

Opetusministeriö voi myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle taikka valtion liikelaitokselle luvan ammattitutkintoon ja erikoisammattitutkintoon valmistavan koulutuksen ja ammatillisen lisäkoulutuksen järjestämiseen. Luvan myöntämisestä näyttötutkintona suoritettavaan ammatilliseen perustutkintoon valmistavan koulutuksen järjestämiseen on voimassa, mitä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 9 §:ssä säädetään.

Tässä laissa tarkoitettua koulutusta järjestetään ammatillisissa aikuiskoulutuskeskuksissa, valtakunnallisissa ammatillisissa erikoisoppilaitoksissa ja muissa oppilaitoksissa sekä oppisopimuskoulutuksena. Koulutusta voidaan järjestää myös pääasiassa koulutuksen järjestäjän tai sen jäsenyhteisön toiminnan harjoittamiseksi tarvittavaa ammatillista lisäkoulutusta järjestävässä ammatillisessa erikoisoppilaitoksessa

Koulutuksen järjestämisluvan myöntämisen edellytyksenä on, että koulutus on tarpeellista ja että luvan hakijalla on ammatilliset ja taloudelliset edellytykset koulutuksen asianmukaiseen järjestämiseen. Koulutusta ei saa järjestää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi.

Tutkintotoimikunnat

Näyttötutkintojen järjestämisestä ja valvonnasta vastaavat opetushallituksen yhteydessä toimivat tutkintotoimikunnat.

Opetushallituksen nimittämän tutkintotoimikunnan toimikausi on enintään kolme vuotta. Opetushallitus päättää toimikuntientoimialasta ja alueista. Toimikunnan jäsenmäärä on enintään yhdeksän jäsentä. Toimikunnan jäsenet ovat työnantajia, työntekijöitä ja opettajia. Jos toimialalla itsenäisten ammatinharjoittajien edustus on suuri, toimikunnassa on myös heitä. Valtioneuvoston asetuksessa on säädetty tarkemmin toimikunnista.

Tutkintotoimikunta sopii näyttötutkintojen järjestämisestä 4 §:ssä tarkoitettujen koulutuksen järjestäjien ja tarvittaessa muiden sellaisten yhteisöjen ja säätiöiden kanssa, joilla on riittävä asiantuntemus näyttötutkintojen

järjestämiseen. Tutkintotoimikunnan tulee tehdä sopimuksia siten, että tutkintoon osallistuville on tarjolla riittävä määrä tutkintotilaisuuksia. Lisäksi on otettava huomioon, että maksut sekä osallistujille että koulutuksen järjestäjille säilyvät kohtuullisina. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin järjestämissopimusten sisällöstä.

Tutkintotoimikuntien tehtävät voidaan tarkemmin säätää valtioneuvoston asetuksella. Opetushallitus voi lisäksi antaa tutkintotoimikunnille näyttötutkintojen käytännön järjestelyjä koskevia tarkentavia määräyksiä.

Tutkintotoimikuntien jäsenet toimivat virkavastuulla. Tutkintotoimikunnan jäsenten esteellisyyteen sovelletaan, mitä hallintolain ([434/2003](#)) 27–29 §:ssä säädetään.

Opetushallitus päättää tutkintotoimikunnan jäsenten palkkiot ja huolehtii tutkintotoimikunnan maksuliikkeestä, kirjanpidosta ja arkistosta.

(Laki julkisesta työvoimapalvelusta 30.12.2002/1295)

Opetus

Koulutuksen järjestäjä päättää näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkintojen perusteiden mukaisesti. Koulutuksen järjestäjä huolehtii näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen hakeutumisen, tutkinnon suorittamisen ja tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamisessa. Ammatillisen lisäkoulutuksen sisällöstä, laajuudesta ja järjestämisestä päättää koulutuksen järjestäjä.

Ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomina näyttötutkintoina voidaan suorittaa ammatillisia perustutkintoja, ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja. Ammatillisessa perustutkinnossa osoitetaan ammattitaidon saavuttamisen edellyttämät tiedot ja taidot. Ammattitutkinnoissa osoitetaan alan ammattityöntekijältä edellytetty ammattitaito. Erikoisammattitutkinnossa osoitetaan alan vaativimpien työtehtävien hallinta.

Tutkinnon perusteissa määritellään tutkinnossa vaadittava ammattitaito, tutkinnon osat ja mahdollisesti niistä muodostuvat osaamisalat, ammattitaidon

osoittamistavat sekä tutkinnon arvioinnin yleiset perusteet. Opetushallitus päättää tutkinnon perusteista.

Erinäiset säännökset

Koulutuksen järjestäjän tulee huolehtia siitä, että koulutusta ja koulutukseen hakeutumista koskevaa tietoa on yleisesti saatavilla.

Koulutuksen arvioinnin tarkoituksena on tukea koulutuksen kehittämistä ja parantaa oppimisen edellytyksiä. Koulutuksen järjestäjän tulee arvioida antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin.

Ammattitutkintoon ja erikoisammattitutkintoon valmistavassa koulutuksessa sekä muussa lisäkoulutuksessa opiskelijalta voidaan periä kohtuullinen opiskelumaksu. Näyttötutkintoon osallistuvalla peritään tutkintomaksu.

4. AIKUISKOULUTUKSEN OLEMUS

4.1 Aikuinen oppijana

Toimiva ja hyvä osaamisen kehittämissijajärjestelmä näyttäisi olevan menestyvän yrityksen avaintekijä. Yritykset kuten Nokia ja Sievin jalkine ovat kehittäneet itse omaa osaamistaan. Koska kehitystyö yrityksissä on tehtävä yrityksen sisällä, opetuksen painopiste on siirtynyt luokahuoneesta yritykseen. Etenkin erilaiset kehityshankkeet ovat tärkeitä yrityksen kehittymiselle ja oppimiselle. Osaamisyhteiskunnassa tarvitaan laaja alaista osaamista. Laaja-alaisuuteen kuuluu myös tärkeänä osana niin sanotun vapaan sivistystyön tarjoama opetus. Yhteiskunta ei voi toimia pelkästään huippuosaaajien varassa. Yhteiskunta tarvitsee toimiakseen koko väestön osaamisen hyödyntämisen. (Pekka Sallila, Tapio Vahera 2000, 19 – 20)

Eräs keskeisimmistä aikuisen toimintaympäristöistä on työelämä. Ihminen viettää suuren osan elinajastaan työssä. Yhteiskuntamme arvojärjestelmät ovat, etenkin länsimaisissa yhteiskunnissa, työsidonnaisia.

Koulutuspoliittisessa keskustelussa keskeisellä sijalla ovat työn ja ammatin vaatimukset. Keskeistä on, millaisia haasteita ja vaatimuksia työ asettaa oppimiselle. (Antti Kauppi 1996, 60)

Elinikäisen oppimisen strategia on alkanut vaikuttaa jo koulutusjärjestelmään. Oppilaitokset, jotka pystyvät kehittämään yhteistyökumppaneitaan eli työelämää tulevat entistäkin tärkeimmiksi. Oppilaitokset, jotka eivät pysty tähän kehitystyöhön menettävät merkityksensä, ja näin ollen oppilaansa. (Pekka Sallila, Tapio Vahera 2000, 26)

Työn tarkastelu tapahtuu nykyään yhä useammin tarkasteluna oppimistapahtumana. Oppiminen voi tapahtua työssä tai työnantajan järjestämissä opintotapahtumissa. Oppiminen tapahtuu tyypinmillisimmin valmentajan tai mentorin avulla tai tiimissä, laatupiirissä tai kehittämishankeen yhteydessä. (Pekka Sallila, Tapio Vahera 2000, 46)

Maailmansodan jälkeen on vahvasti alettu tiedostaa se, ettei lapsuus- ja nuorisoiän massiivisellakaan koulutuksella kyetä vastaamaan elämänmittaisesti kaikkiin yhteiskunnan ja elinkeinoelämän kehityshaasteisiin. Aikuiskoulutus, lisäkoulutus, jatkuva koulutus tai viimeksi elinikäinen ja elämänlaajuinen oppiminen on nostettu osa-alueiksi, jolla huolehditaan ihmisten työ- ja selviytymistaidoista koko elämänkaaren aikana. Ammatillisen ja korkea-asteen koulutuksen määrät ovat voimakkaasti kasvaneet 1900-luvun lopulla. Samalla näiden kouluasteiden arvostus on kohonnut. Hyvästä ja pitkästä koulutuksesta on tullut ehdoton pääsyvaatimus työmarkkinoille. (Ari Antikainen, Risto Rinne, Leena Koski 2006, 105 – 107)

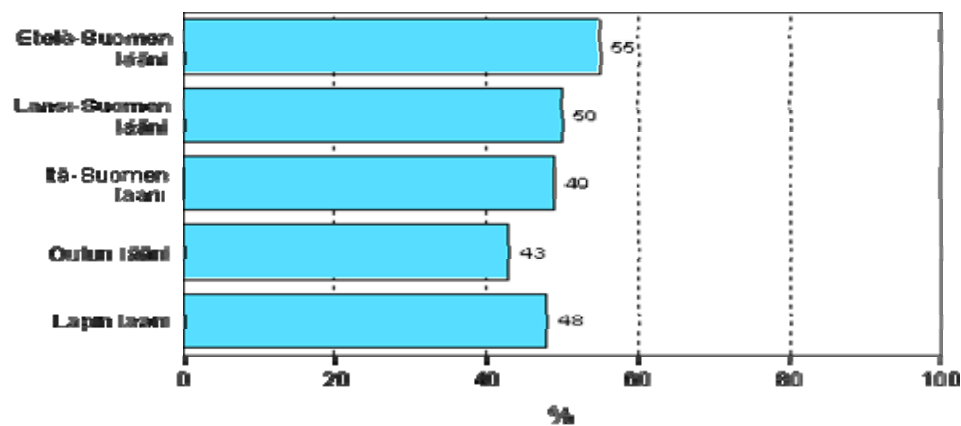
Nykyään aikuiskoulutukseen motivoivat tekijät ovat nyt ja tulevaisuudessa oman itsensä ja ammattitaitonsa kehittäminen. Tulevaisuudessa lievästi kasvavia motivaatiotekijöitä ovat pääsy toisiin ja vaativampiin työtehtäviin. Työttömyys ja sen uhka, sekä parempi palkka ovat merkittäviä motivaatiotekijöitä. Pätevyys- ja osaamisvaatimukset kasvavat, sillä tulevaisuuden ihmisen tulisi olla monessa mielessä nykyihmistä pätevämpi. (Esimerkiksi japanilainen tulevaisuudentutkija Yoneji Masada onkin käyttänyt

tulevaisuuden ihmisestä nimitystä Homo Intelligens.) (Mika Mannermaa 1994, 26 -28)

Suomessa aikuiskoulutukseen osallistui 1,7 miljoonaa 18 – 64-vuotiasta vuonna 2006. Koulutuksen pituus puolella koulutettavista oli ollut vähintään 8 päivää. Neljännes koulutettavasta joukosta oli saanut koulutusta kolme päivää. Eniten koulutusta saanut neljännes oli saanut koulutusta 19 päivää.

Vuonna 2006 koulutuksiin osallistui naisista noin 60 prosenttia ja miehistä noin 50 prosenttia. Naisten osuus osallistua koulutuksiin on kasvanut vuodesta 1980 alkaen. Naisten osuus koulutukseen osallistuvista on ollut noin 10 prosenttia suurempi kuin miehillä.

Ikäryhmä 25 – 54-vuotiaat osallistui vuonna 2006 eniten aikuiskoulutukseen. Heidän osuutensa koulutetuista oli 60 prosenttia. Yli 55- vuotiaiden ja alle 25-vuotiaiden osuus koulutuksesta oli 40 prosenttia. 18 - 24 -vuotiaiden osallistuminen koulutukseen on laskenut. Muilla ikäryhmillä osallistuneiden määrä vuodesta 2000 vuoteen 2006 on pysynyt samana.

Kuvio 3. Aikuiskoulutukseen osallistuminen vuonna 2006 asuinläänin mukaan (18–64-vuotias väestö) (Tilastokeskus viittaus 21.3.2008 <http://tilastokeskus.fi/til/aku/>)

Aikuisopiskelija voi olla ammatinvaihtotilanteessa, jolloin työssä oppimisen, ammatillisen identiteetin rakentaminen ja uuden työuran kysymykset ovat keskeisiä koulutuskysymyksiä. Aikuisiässä opiskellaan usein elämäntilanteessa, jossa monet muut elämänroolit ja -haasteet vaativat myös

panostusta. (Mervi Pajarinen, Helena Puhakka, Marjatta Vanhalakka-Ruoho. 2000, 9.)

Ihmisen oppimiskyky säilyy ihmisillä hyvinkin pitkään. Vanhempi oppija saattaa kuitenkin tarvita enemmän harjoittelua kuin nuorempi. Oppilaitokset järjestävät yleensä opiskelun alkuun oppimisvalmiuksien harjoituksia. Ammatillisessa työvoimakoulutuksessa on mahdollisuus saada lisäohjausta opintojen aloittamiseen.

Käsitykset oppimisesta ja oppimiseen käytetyt menetelmät ovat viime aikoina muuttuneet huomattavasti. Ennen järjestettiin kokeita ja tenttejä, nykyisin oppimista seurataan ryhmätöillä ja tenteillä. Opiskelijoille annetaan vastuuta omasta oppimisestaan enemmän kuin ennen. Opiskelua suunnataan nykyisin enemmän oppilaan omien mieltymysten mukaisesti. (Aikuinen oppijana, viittaus 29.4.2008, <http://www.kopase.fi/>)

Nykyinen käsitys aikuisopiskelusta pohjautuu itseohjautuvuudelle. Opiskelijan pitää itse osata ohjata itseään. Itseohjautuvuus on keskeinen käsite, johon liittyy muita ominaisuuksia, joita opiskelijoilla ovat mm. vastuullisuus, oma-aloitteisuus, kriittisyys, kykenevyys valinnantekoon, sopeutuvuus ja yhteistyökykyisyys. Aikuisopiskelijalle annetaan hyvin vapaat kädet ja vastuullisuuden käsite onkin itseohjautuvuuden yhteydessä keskeinen. Jukka Koron mukaan itseohjautuvuutta ei pitäisi nähdä dikotomiana ulkoa ohjautuvuudelle ja täydelliselle vastuun puuttumiselle, vaan toisena ääripäänä jatkumolle, jonka toisessa päässä ovat oppijan voimakas tarve tulla opetetuksi ja kyvyttömyys ottaa vastuuta oppimisestaan. Tälle jatkumolle aikuisopiskelijat sijoittuvat itseohjautuvuusvalmiudeltaan yksilöllisesti vaihdellen. Itseohjautuvalla oppijalla on myös muita piirteitä, kuten:

- Sisäinen motivaatio, oppimishalukkuus, oppimisen innostavuus
- Suunnitelmallisuus, tulevaisuuteen suuntautuneisuus
- Myönteinen käsitys itsestä oppijana, itsensä hyväksyminen oppijana
- Oma-aloitteisuus, itsenäisyys
- Luovuus, joustavuus, sopeutuminen uusiin tilanteisiin

- Sisäinen arviointi, vastuu omasta oppimisesta, kriittisyys omaa toimintaa kohtaan

Itseohjautuva oppiminen on yhteisöllistä ja poistaa osaltaan sen virhekäsityksen, että itseohjautuva oppiminen olisi oppimista eristyksissä ja yksin. (Jukka Koro 1996, 30 - 32)

Aikuisen oppijan ohjaus on yhteistyötä. Opiskelijan ohjauksen tarkoitus on keskustelun avulla parantaa hänen itsetuntoaan ja kykyä tehdä päätöksiä. Hän on itseään koskevien pulmien ratkoja opettajansa kanssa. Aikuisopiskelijalla elämän hallinta saattaa olla joskus ongelmallista, perheen ja muiden elämän realiteettien yhteensovittaminen. Ohjauksen avulla pyritään helpottamaan aikuisopiskelijan elämän hallintaa. Pulmallisimpia ovat matalasti koulutettujen ongelmat. Heidän tukitoimien pitäisi olla helposti lähestyttäviä ja joustavia. (Kirsi Hulkkari ja Marja Pakaste. 6 – 8.)

Yleinen käsitys on, että oppimiskyky iän mukana heikkenee. Tämä käsitys saattaa vaikeuttaa oppimista ja opiskelua. Aikuiset oppivat erilailla kuin nuoret, aikuisten kokemus ja tietovarot ovat paljon laajemmat kuin nuorilla. Aikuisen oppimista ohjaavat motiivit oppia. Aikuisella on yleensä pitkä tauko aiemmasta opiskelustaan, mistä johtuen rutiinien omaksuminen saattaa tuottaa vaikeuksia.

Konttinen ja Kupari tutkivat vuonna 1989 yli 30-vuotiaiden kokemuksia nuorisoasteen oppilaitoksissa. Aikuisopiskelijoilla oli käsitys, että suurin ero verrattaessa aikuisia nuoriin, oli ero motivaatiossa ja asennoitumisessa opiskeluun. Moni aikuisista ajatteli, että opiskelu oli heidän viimeinen mahdollisuutensa. He kokivat myös, että he oppivat itseään varten. (Anna Raija Nummela 1992. 19)

Aikuisten mielestä nuorilla oli paremmat edellytykset oppia sillä heidän taustatietonsa olivat uudempia kuin heidän. Nuoret hallitsevat myös opiskelutekniikat paremmin kuin aikuiset.

Aikuiset menestyivät opiskelussaan hyvin, vaikka opiskelu vei heiltä enemmän aikaa kuin nuorilta. Opiskelu oli antanut aikuisille yleensä myönteisiä kokemuksia. (Anna Raija Nummela 1992. 20 - 21)

4.2 Aikuiskoulutus

Aikuisille tarjottavalla koulutuksella on tavoitteena tukea elinikäistä oppimista. Lisäksi koulutuksen tavoitteena on kehittää yhteiskuntaa ja lisätä tasa-arvoa. Koulutuksen tavoitteena on myös työvoiman saatavuuden varmistaminen, sekä lisätä kansalaisten ammattitaitoa. Koulutuksella pyritään parantamaan myös työllisyysastetta.

Aikuiskoulutusta tarjoaa Suomessa noin 1000 oppilaitosta. Oppilaitoksista vain osa on suuntautunut pelkästään aikuiskoulutukseen. Suurin osa aikuiskoulutuksesta tapahtuu työpaikoilla. Annettava koulutus ei liity aina suoranaisesti ammattiosaamisen kehittämiseen. Aikuiskoulutusta annetaan myös vapaan sivistystyön puitteissa ja kansalaistaitoihin liittyen. Aikuisopiskeluna voi suorittaa yhteiskunnallisia opintoja tai pelkästään harrastuksiin liittyen.

Aikuiskoulutusta järjestetään muun muassa seuraavissa oppilaitoksissa:

- yliopistoissa
- ammattikorkeakouluissa
- ammatillisissa oppilaitoksissa
- ammatillisissa aikuiskoulutuskeskuksissa
- valtakunnallisissa ja ammatillisissa erikoisoppilaitoksissa
- kansalais- ja työväenopistoissa
- kansanopistoissa
- kesäyliopistoissa
- aikuislukioissa
- opintokeskuksissa
- liikunnan koulutuskeskuksissa ja musiikkioppilaitoksissa

(Opetushallitus aikuiskoulutus. viittaus 21.3.2008, www.oph.fi)

Pohjois-Savon alueella on 35 järjestäjää aikuiskoulutukselle. Lisäksi alueella on 38 koulutus organisaatiota. Koulutusta järjestää 17 kuntaa ja kuntayhtymiä

on kolme. Lisäksi koulutusta järjestää 11 yritystä ja 4 valtion ylläpitämää oppilaitosta. (Opetusministeriön julkaisuja, viittaus 21.3.2008, www.minedu.fi)

4.3 Oppisopimuskoulutus

Työelämässä on paljon ihmisiä joilla ei ole muodollista pätevyyttä tehtäviinsä, näyttötutkinto järjestelmä tarjoaa heille mahdollisuuden suorittaa tutkinto. Näyttötutkintojärjestelmä on demokraattinen, jossa kokeet ovat vapaaehtoisia. Tutkintoihin osallistumisista päätös on henkilön oma.

Keskeytyneet ammattiopinnot voidaan saattaa loppuun näyttötutkinnoin. Harrastuksesta voidaan tehdä ammatti näyttötutkintojen avulla työn ohessa. Tutkinnon avulla voidaan varmistua omasta osaamistasosta, eli onko osaaminen ammattia vastaavalla tasolla. Työpaikan vaihto onnistuu paremmin kun ammattitaidosta on tutkintotodistus. Näyttötutkinnot edistävät myös sukupuolten välistä tasa-arvoa, sillä näytöt soveltuvat niin miehille kuin naisille. Ilman ammatillista pätevyyttä työskentelee 40 – 60 % ja heidän pärjäämisensä työelämässä on riittävä ilman ammatillista pätevyyttä. Ongelmat tulevat esiin työpaikan vaihdossa, sillä etenkin vanhempi henkilö ilman ammatillista pätevyyttä on heikoilla työpaikan vaihdossa.

Näyttötutkinto, joka ei mene läpi voidaan uusia puutteellisilta osilta. Uudelleen suoritetuista näytöistä ei mene lisämaksua vaan, lisänäytöt sisältyvät näyttötutkintomaksuun. Järjestelmä on rakennettu siten, että sillä tuetaan näytön antajien tasavertaisuutta ja tutkintojen laatua. (Jorma Ahola, Pekka Porvali, Petteri Törmälä 1994, 116 - 117)

Oppisopimuskoulutuksen perustana on työssä oppiminen, joka tapahtuu työpaikalla. Työsuhteen pituus on yleensä määräaikainen. Työssä tapahtuvaa koulutusta täydennetään oppilaitoksissa annettavalla koulutuksella.

Oppisopimusjärjestelyissä auttavat paikalliset koulutuksen järjestäjät. Työtehtävät oppisopimuksen aikana on vastattava tutkinnon perusteita ja vaatimuksia. Oppisopimus tulee kyseeseen silloin, kun halutaan opiskella toisen asteen ammatillisia tutkintoja ja erikoisammattitutkintoja. Oppisopimuksella tehdään yleensä osa näyttötutkinnon suorituksesta.

Oppisopimuskoulutuksen kesto on yleensä 1 – 3 vuotta. Jos opiskelija suorittaa lisäkoulutusta ilman tutkintotavoitteita koulutuksen pituus silloin 4 – 12 kuukautta.

Annettava oppisopimuskoulutus henkilökohtaistetaan työpaikan, opiskelijan ja tutkinnon perusteiden mukaisesti. Henkilökohtaistamisessa huomioidaan opiskelijan koulutus ja kokemus, sekä opiskelijan ja työpaikan erityispiirteet.

Oppisopimus koulutus soveltuu aikuisille ja nuorille, alaikäraja on 15 vuotta. Koulutuksen edellytys on koulutukseen soveltuva työpaikka. Opiskelija saa oppiajaltaan työsopimuksen mukaista palkkaa. Tutkintotilaisuuden- ja tietopuolisen koulutuksen kustannukset maksaa valtio. Oppisopimuksella kouluttautuminen on myös yrittäjälle mahdollista.

Oppisopimus on mahdollista tehdä voimassa olevaan työsuhteeseen. Jos oppisopimuksen pohjana ei ole työsuhdetta, oppisopimus paikan hankkii opiskelija. Päätöksen oppisopimuspaikasta tekee työnantaja. (Opetushallitus, Koulutusjärjestelmä, viittaus 24.3.2008, www.oph.fi)

Oppiminen oppisopimuksella perustuu työssä oppimiseen. Tutkintoon kuuluvista oppimistavoitteista suurin osa saavutetaan työpaikalla, osana työtehtäviä. Työssä oppiminen voidaan järjestää omalla työpaikalla tai oman työpaikan ulkopuolella.

Oppisopimusopiskelijalla on oltava työpaikkakouluttaja, hän toimii myös opiskelijan tukihenkilönä työpaikalla. Työpaikkakouluttaja osallistuu opintojen suunnitteluun opiskelijan, oppisopimuskoulutuksen järjestäjän edustajan ja opettajan kanssa. Työpaikkakouluttaja on myös yhdyshenkilönä työpaikan, opiskelijan ja oppilaitoksen välillä. Opiskelijan perehdytyksen hoitaa työpaikkaopastaja. Jotta henkilö voidaan hyväksyä työpaikkakouluttajaksi, on henkilöllä oltava tutkinto tai pitkä työkokemus.

Tietopuolinen koulutus oppisopimuksessa annetaan oppilaitoksessa ja se kuuluu koulutukseen. Koulutuksessa annettavan tietopuolisen opetuksen

määrä koko koulutusajasta riippuu koulutuksen tavoitteista ja opiskelijan henkilökohtaisesta opiskelusuunnitelmasta. Opiskelu voi tapahtua myös monimuoto-opiskeluna joka muodostuu, kehittämis- ja projektityöstä, ohjattuna etäopiskeluna sekä etätehtävinä, jotka opiskelijat usein tekevät omalla ajalla. Verkko-opiskelu tulee myös yleistymään oppisopimus koulutuksessa.

Koulutuksen järjestävän oppilaitoksen opettajat ohjaavat opiskelijan edistymistä opinnoissaan ja arvioivat tietopuolista koulutusta opiskelijan kanssa. He myös suunnittelevat opiskelijan koulutuksen. Opintojen etenemistä auttaa koulun ja oppilaitoksen tiivis yhteistyö. (Opetushallitus, Koulutusjärjestelmä, viittaus 24.3.2008, www.oph.fi)

4.4 Työvoimapoliittinen aikuiskoulutus

Työllisyyskoulutus aloitettiin maassamme 1930-luvulla, jolloin järjestettiin nuorille miehille ja naisille sekä toimihenkilöille kursseja. Koulutuksen järjestämisessä oli tauko ja koulutukset aloitettiin uudelleen 1950-luvulla. Koulutusta saivat työtä ja ammattia vailla olevat henkilöt. Koulutuksella pyrittiin myös helpottamaan kausityöttömyyttä. Maassamme oli työmarkkinoiden rakennemuutos 1950-luvulla, sillä sotien jälkeen tekninen ja automaatiokehitys oli suurta. Tämän vuoksi koulutusta suunnattiin etenkin keski-ikäisille. Työllisyyskurssit olivat 1950-luvulla tilapäisiä, mistä johtuen opettajien saanti kursseille oli hankalaa. Niinpä 1965 säädettiin laki työllisyyttä edistävästä ammattikurssitoiminnasta. Kurssitarjonta päätettiin ammattikurssiasiain neuvottelukunnassa, johon kuuluivat viranomaiset ja työmarkkinaosapuolet. Koulutusta järjestivät ammattikoulut, eri yhdistykset ja säätiöt. Tällöin todettiin, ettei koulutuksen määrällinen ja laadullinen taso ollut riittävä. Ongelma ratkaistiin perustamalla 1970-luvulla kolmessa vuodessa maahamme noin 40 kurssikeskusta. Työvoimapoliittinen koulutus muutettiin 1990 ostopalveluina suoritettavaksi koulutukseksi. (Jorma Ahola, Pekka Porvali, Petteri Törmälä 1994, 19 - 20)

Aikuiskoulutuksella parannetaan aikuisväestön ammattitaitoa ja mahdollisuuksia saada töitä tai säilyttää työpaikka. Lisäksi edistetään ammattitaitoisen työvoiman saantia.

Työvoimaviranomainen hankkii työvoimapoliittisen aikuiskoulutuksen koulutuspalvelujen tuottajilta. Koulutuspalvelujen tuottajina voivat olla ammatillisen perus- tai lisäkoulutuksen järjestämisluvan saanut yhteisö, yliopisto, ammattikorkeakoulu tai muu soveltuva koulutuksen järjestäjä.

Aikuiskoulutus on pääasiassa ammatillisia valmiuksia edistävää koulutusta. Myös yleissivistävää koulutusta voidaan hankkia ammattiin tai tehtävään valmentavana koulutuksena. Edellytyksenä koulutukselle on yleissivistyksen puuttuminen, joka estää työllistymistä tai osallistumista ammatilliseen koulutukseen. Koulutukseen voi käytännön ammatillisten valmiuksien parantamiseksi sisällyttää työssäoppimista ja harjoittelua. (Finlex. Viittaus 15.3.2008. www.finlex.fi)

5. AUTOALAN TUTKINTORAKENNE

Autoalan tutkintorakenne koostuu perustutkinnoista, ammattitutkinnoista ja erikoisammattitutkinnoista. (Katso liite 5.)

5.1 Aikuiskoulutus autoalalla Savon ammatti- ja aikuisopistossa

Aikuiskoulutusta on järjestetty Savon ammatti- ja aikuisopistossa jo pitkään. Koulutukset ovat olleet kokonaisia tutkintoja, lisäkoulutuksia ilman tutkintotavoitetta ja työvoimapoliittisia koulutuksia. Tällä hetkellä autoalan perustutkintoa suorittaa 15 opiskelijaa ja ammattitutkintoa 25 opiskelijaa. Lisäksi autoalan lisäkoulutusta suorittaa 15 opiskelijaa.

5.2 Savon ammatti- ja aikuisopiston Autoalan työelämäyhteistyö

Yhteistyö työelämän kanssa on laajaa ja monipuolista koko toiminta-alueella (Kuopio, Siilinjärvi, Suonenjoki, Juankoski, Varkaus). Teemme yhteistyötä lähialueiden korjaamoiden kanssa. Oppilaitoksissa järjestettävissä näytöissä

huolehditaan siitä, että työtehtävät vastaavat aidossa työympäristössä olevia työtehtäviä.

Työelämän edustajat osallistuvat työpaikoilla suoritettavien näyttötehtävien valintaan, järjestelyihin ja arviointiin. Työelämän edustajien arvioijille järjestetään arviointikoulutusta. Hyväksymme työntekijäarvioijiksi vain henkilöitä, joilla on vähintään sama tutkintotaso suoritettuna kuin näytön suorittajalla. Vastaavalta tutkintotasolta vastaava riittävä ammatillinen työkokemus ja osaaminen. Työnantajatahon arvioijiksi hyväksymme henkilöitä, joilla on riittävästi työnjohto- tai muuta vastaavaa kokemusta näytön suorittajan ammattialueelta.

Oppilaitos tekee yhteistyötä Atoy Automotive Oy:n kanssa tarjoten Autofit-korjaamoketjulle koulutuksia. Yhteistyön tuloksena Suonenjoelle syntyi yhteiset koulutustilat, jossa autoalan aikuiskoulutus tapahtuu. Lisäksi teemme yhteistyötä Autotalo Laakkosen kanssa korikorjaajien koulutuksissa.

6. SAVON AMMATTI- JA AIKUISOPISTON AUTOALAN NÄYTTÖTUTKINNOT

Savon ammatti- ja aikuisopistossa autoalan koulutus on organisoitu tekniikan ja liikenteen tulosalueen alaisuuteen. Paikkakuntakohtaisia toimipisteitä autoalalla on Kuopiossa, Siilinjärvellä, Suonenjoella, Juankoskella ja Varkaudessa. Autoalan aikuiskoulutus tapahtuu pääasiassa Suonenjoella.

Autoalan tutkintoja näytöillä on toteutettu eri rahoitusmuotoja hyödyntäen usean vuoden ajan. Tutkintoja, mm. pienkonemekaanikon, automekaanikon ja autosähkömekaanikon ammattitutkintoja on viime vuosina otettu vastaan useita. Oppilaitos on ottanut aikaisempina vuosina vastaan useita ammattitutkintojen näyttöjä mm. Toyotan organisaatiolle.

Autoalan perustutkintoja on kolme eri tutkintoa. Tutkinnot ovat ajoneuvoasentaja, automaalari ja autokorinkorjaaja. Tutkinnon osien tarkempi kuvaus on liitteessä 6.

Autoalan ammattitutkinnoista on kaksi eri tutkintoa. Tutkinnot ovat henkilöautomekaanikon ammattitutkinto ja Pienkonemekaanikon-ammattitutkinto. Tutkinnon osien tarkempi kuvaus on liitteessä 7.

7. HENKILÖKOHTAISTAMINEN

Hakeutumisvaiheen henkilökohtaistaminen aloitetaan selvittämällä vastaako hakeutujan osaaminen ja lähtökohdat kyseessä olevan tutkinnon vaatimaa lähtötasoa. Osallistumisen edellytyksenä oleva koulutuksen minimivaatimus ammattitutkinnossa on autoalan perustutkinto tai sitä vastaavat tiedot ja taidot. Selvitys tehdään mm. osaamiskartoituksilla (esimerkiksi käytetään hyväksi osaan.fi-sivuston osaamiskartoitusta), testeillä, haastatteluilla, käymällä läpi hakeutujan esittämät dokumentit ja tarvittaessa käytännön ammattitaidon osoittamisella. Jos hakeutujan edellytykset eivät ole tutkintoon riittävät, hänet ohjataan sopivampaan tutkintoon, esim. perustutkintoon. (Katso kuvio 4.)

Tutkinnon soveltuvuuden varmistamisen jälkeen osaamisen tunnistaminen tehdään tutkinnon suorittajan ja vastuukouluttaja välisissä henkilökohtaisissa keskusteluissa, joihin tarvittaessa osallistuu tutkinnon suorittajan työpaikan edustaja(t). Tutkinnon suorittajalle laaditaan henkilökohtaistamista koskeva asiakirja. Asiakirjaan dokumentoidaan suoritettavat tutkinnon osat, suunnitellut ohjaus- ja tukitoimet ja oppimisvalmiuksien selvittäminen. Lisäksi asiakirjaan tulee henkilökohtainen haastattelu, osaamiskartoitus, ammattitaidon osoittamissuunnitelma, valmistava koulutuksen suunnitelma ja muut tarpeelliset dokumentit.

Mikäli osaamisen tunnistamisessa todetaan, että tutkinnon suorittajalla on jo saavutettua osaamista, hänet ohjataan henkilökohtaistettuun tutkintotilaisuuteen. Muutoin tutkinnon suorittaja ohjataan valmistavaan koulukseen hankkimaan tarvittavaa ammattitaitoa. Tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamisessa sovitaan tarvittavan koulutuksen tai muulla tavalla hankittavan ammattitaidon hankkimisen toteutusjärjestelyt, aikataulut ja tukitoimet.

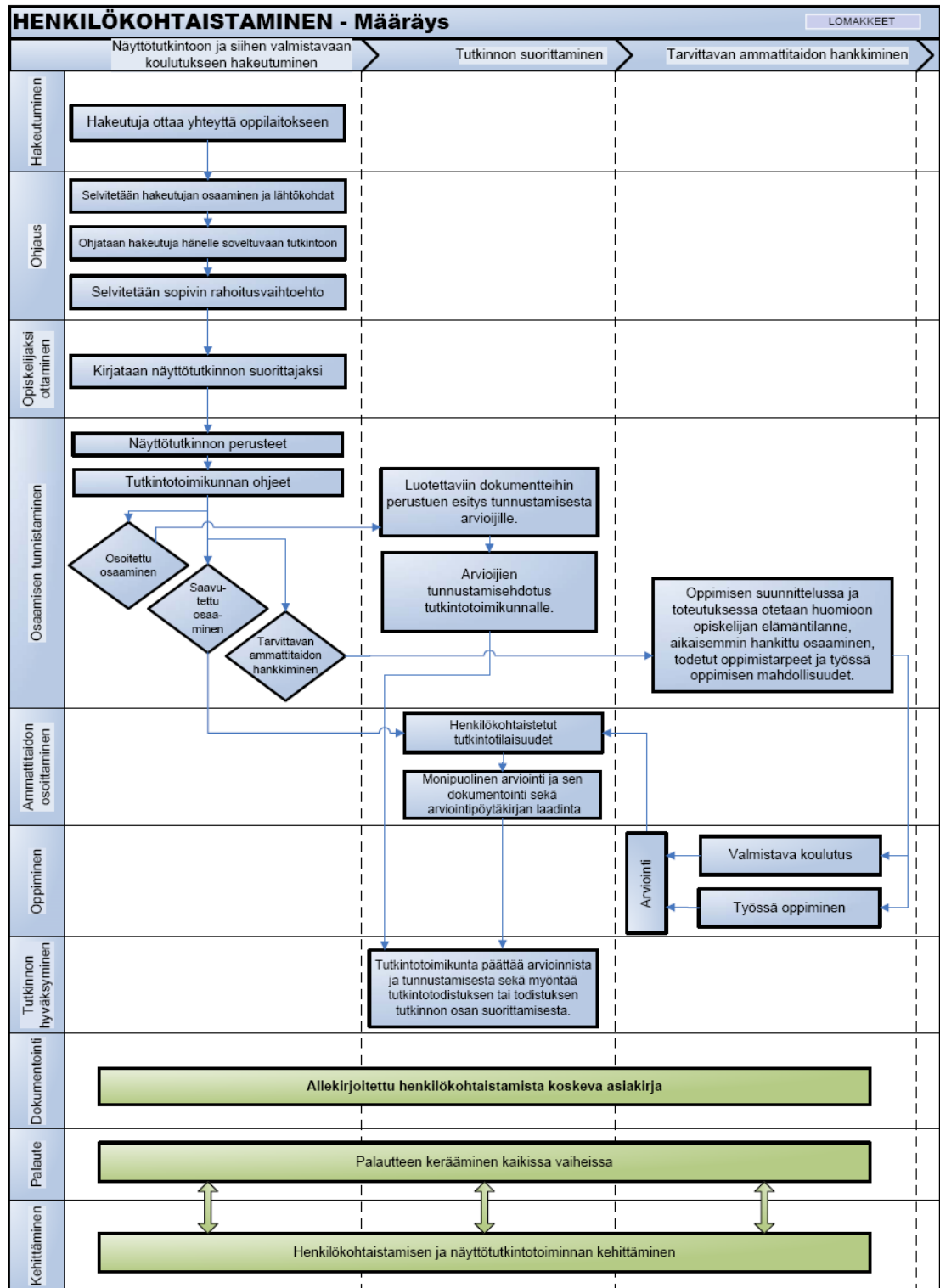

Näytöt suunnitellaan tutkinnon suorittajan henkilökohtaistamista koskevan asiakirjan mukaisesti. Tutkinnon perusteissa vaaditut ammattitaidon arvioinnin kohteet tulevat esille aidossa tai sitä vastaavassa työympäristössä. Näytöissä käytämme ALVARin näyttötutkintoaineistoja ja lomakkeita. Aidoissa työtehtävissä annettavista näytöistä varmennetaan, että ne sisältävät tutkinnon perusteissa vaaditut ammattitaidon kohteet ja arviointikriteerit. Mikäli puutteita jää, täydennetään näyttöä.

Tutkinnon suorittajalla on mahdollisuus vaikuttaa näyttöpaikan valintaan ja aikatauluun. Lopulliseen päätökseen vaikuttaa se, miten näyttöpaikka (esim. oma työpaikka) täyttää näyttöympäristölle asetetut vaatimukset.

Erilaisesta kulttuuri-, ja kielitaustasta tai muusta syystä aiheutuvat tutkinnon suorittamiseen liittyvät erityistarpeet ja lähtökohdat otamme huomioon tutkintosuoritusten järjestelyissä. Huolehdimme, että tutkinnon suorittaja saa tarvitsemansa ohjauksen tutkintosuoritustensa suunnitteluun ja ammattitaitonsa osoittamiseen. Tutkintosuoritusten järjestelyissä käytetään tarvittavia ohjaus-, neuvonta- ja tukitoimia.

Tutkinnon suorittamista koskevat asiat dokumentoidaan henkilökohtaistamista koskevaan asiakirjaan ja päivitetään tarvittaessa. (Näyttötutkintoopas, Opetushallitus 2007)

Kuvio 4. Henkilökohtaistaminen Savon ammatti- ja aikuisopistossa

8. APO AUTOALAN PÄTEVÖITYMISOHJELMA

APO on ammatillinen näyttötutkintoihin nojautuva täydennyskoulutusohjelma. Ohjelmalla voidaan pätevoidyä autoalalla vaativampiin työtehtäviin. Ohjelmaa koordinoi valtakunnallisesti Rastor Oy. Koulutuksen suuntaviivat luo APO johtoryhmä, johon kuuluu edustajia autojen maahantuojilta, autoalan eri järjestöiltä ja koulutuksen valtakunnalliselta koordinoijalta.

Autojen maahantuojat ovat kouluttaneet henkilökuntaansa jo aikaisemminkin. Järjestöt tarjosivat erilaisia tutkintoja. Monelta opiskelijalta on tämän takia jäänyt itse tutkinto suorittamatta. Apo:a ohjelma on ratkaisu tähän ongelmaan, jossa hyväksiluetaan maahantuojien koulutukset ammattitutkintoja varten. Apo:ssa on 5 tasoa. (katso liite 8.)

APO- pankki on opiskelijapankki, joka tuo yhteen koulutusta tarvitsevat autoalantekijät ja koulutusta tarjoavat oppilaitokset. APO- pankin kautta pääsee ilmoittautumaan kaikkien APO-sertifioitujen oppilaitosten koulutukseen. (<http://www.apo-koulutus.fi/>)

Apo:lla tavoitellaan seuraavia hyötyjä:

Työntekijälle

- mahdollisuus kartuttaa osaamistaan ja pätevoidyä työn ohessa suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti
- mahdollisuudet edetä työyhteisössä paranevat
- mahdollisuus parempiin ansioihin
- mahdollisuus elinikäiseen oppimiseen
- mahdollisuus osallistua autoalan tunnustettuihin tutkintoihin
- työnantaja arvostaa työntekijää, joka osaamisellaan edesauttaa yritystä menestymään
- ammattitaidon hankkiminen ja ylläpitäminen varmistaa yksilön ja organisaation menestyksen

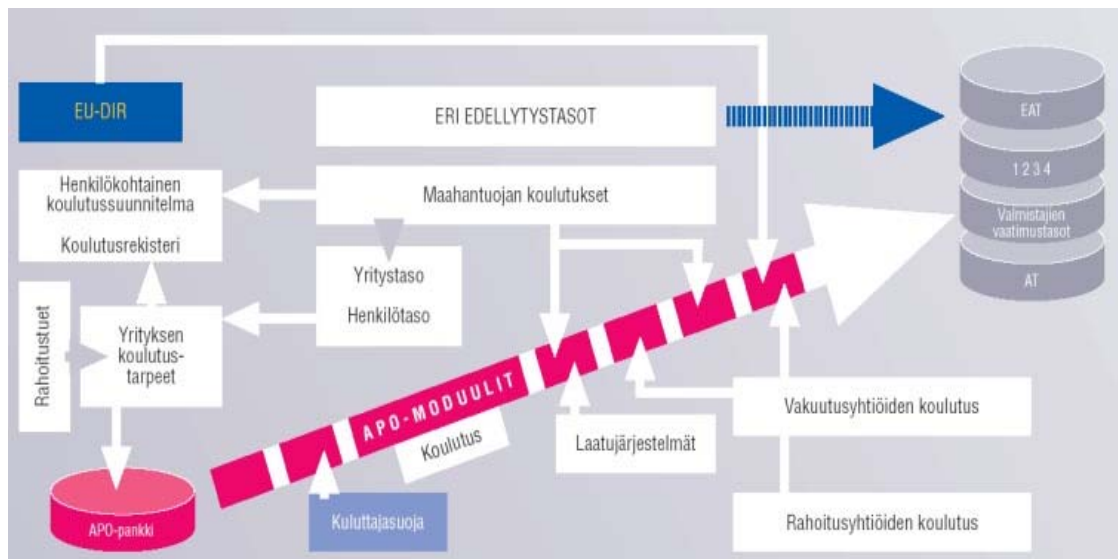
Työnantajalle

- henkilöstön osaaminen parantaa yrityksen tuloksenteko- ja kilpailukykyä, laatua ja imagoa
- henkilöstön yritykseen sitoutuminen, motivaatio ja muutosvalmius lisääntyvät
- hyvinvoiva ja osaava henkilöstö palvelee asiakaslähtöisesti ja tuloksellisesti
- rekrytointi helpottuu, kun yritys voi hyödyntää autoalan koulutus- ja tutkintojärjestelmää henkilöstön kehittämisohjelmanaan

- mahdollisuus hyödyntää autoalan valtakunnallista työelämän tutkintojärjestelmää
- työnantaja arvostaa työntekijää, joka osaamisellaan edesauttaa yritystä menestymään
- yhdistää yksilön kehittymisen yrityksen menestymiseen

Kouluttajina toimivat tällä hetkellä seuraavat yhteisöt ja yritykset:

- Rastor Oy, RastorCollege
- TTS Koulutus, Työtehoseura
- AEL, Ammattienedistämislaitos
- EDUKAI, Kainuun ammattiopisto

Kuvio 5. APO järjestelmä, (<http://www.apo-koulutus.fi/>)

Apo sertifiointin haku

Apo sertifiointi tarkoittaa, että näyttötutkinnoissa automerkkiorganisaatioiden tarjoamia koulutuksia voidaan hyväksilukea, jolloin opiskelijan ei tarvitse käydä useissa päällekkäisissä koulutuksissa. Jos Savon ammatti- ja aikuisopisto saa sertifiointin, pystymme tarjoamaan koulutuksia merkkiorganisaatioille, jolloin aikuiskoulutuksien määrät nousevat tuntuvasti.

Apo sertifikaatin hakumenettely alkaa sähköisen lomakkeen täytöllä, jossa kartoitetaan tarjolla olevat näyttötutkinnot. Liitteenä tulisi olla voimassa oleva näyttötutkintojen järjestämissopimus ja oph:n arvio näyttötutkintojen järjestämiedellytyksistä. Tutkintotoimikunta ei ole vielä palauttanut Savon ammatti- ja aikuisopiston voimassa olevaa järjestämissopimusta. Joten haku prosessi pääsee käyntiin vasta loppukevästä. Lisäksi lomakkeessa kysytään hakijan toimialakokemusta, näyttötutkintojen suorittajamääriä ja yleisesti laadun hallintaa. Lisäksi tehtäväksemme tulee tehdä markkinointisuunnitelma.

Savon ammatti- ja aikuisopiston lähetettyä hakemuksen, tulee Apo-työryhmän puheenjohtaja tutustumaan Savon ammatti- ja aikuisopiston autoalan aikuiskoulutuksen toimintaan. Apo- hakemuksessa tullaan painottamaan työelämälähtöisyyttä, joka Savon ammatti- ja aikuisopistossa on hyvin hoidettu (katso kohta Savon ammatti- ja aikuisopiston työelämäyhteistyö). Seuraava hakukriteeri on prosessin laatu, jota seurataan Savon ammatti- ja aikuisopistossa autoalalla jokaisessa koulutuksessa palautejärjestelmällä. Palautteet ovat olleet hyviä. Prosessin laatua tullaan parantamaan perustettavan Tep- työryhmän avulla. Kouluttajaresurssit ja toimialakokemus kohtaan; kouluttajaresursseja on lisätty vuoden 2007 syksystä lähtien ja tulevaisuudessa tultaneen lisäämään resursseja entisestään. Aikaisemminkin olemme käyttäneet ulkopuolisia kouluttajia, esim. Atoy automotive Oy:n kouluttajia sekä muita alan kouluttajia.

Sertifikaatti olisi tarkoitus saada kaikkiin tämänhetkisiin näyttötutkintoihin, joita Savon ammatti- ja aikuisopistolla on tällä hetkellä. Alustavasti olisi tarkoitus saada ensi syksyksi Apo- sertifikaatti. Näin ollen voisimme tarjota merkkiorganisaatioille henkilökohtaista ja räätälöityä koulutusta, jossa on hyväksiluettu maahantuojiin koulutukset. Kuopion seudulla merkkiorganisaatioiden korjaamojen henkilökunnalla on todella vähän ammattitutkintoja, ainoastaan muutamia selvityksiemme mukaan.

Henkilökohtaistamisen haasteena APO:a koulituksessa on kuinka eri maahantuojiin antamat merkkikoulutukset luetaan hyödyksi opiskelijoille. Maahantuojiin koulutukset ovat laadultaan eritasoisia. Esimerkiksi huipputasoisessa koulituksessa käydään läpi viimeisintä tekniikkaa ja sen

vianhakua. Koulutuksessa joka ei täytä koulutukselle asetettavia kriteerejä käydään lävitse tekninen esittely uudesta autotyypistä. Kun maahantuojien antama koulutukset ovat laadultaan eritasoisia vaikeuttaa se opetuksen henkilökohtaistamista, mikä tulee olemaan haaste Apo- koulutuksissa. Se miten koulutukset henkilökohtaistetaan muissa oppilaitoksissa, tulee olemaan haastavaa.

Meidän ehdotuksemme eri maahantuojien antaman koulutuksen laadun arviointiin olisi opiskelijalle suoritettava osaamiskartoitus ja sen tarkka analysoiminen. Opiskelun henkilökohtaistamista arvioitaessa käytettäisiin apuna www.osaan.fi lähtötasokartoitusta, sekä laajaa henkilökohtaista haastattelua. Haastattelussa käytäisiin tarkasti läpi opetussuunnitelma ja opiskelijan omat mielteet osaamisestaan. Yhteistyö henkilökohtaistamisessa muiden organisaatioiden kanssa tulee olemaan avainasemassa. Aiommekin ehdottaa palaveriä Apo- koordinaattorille henkilökohtaistamisesta, jossa kutsutaan kaikki Apo- sertifikaatin omaavat yhteisöt koolle keskustelemaan ja luomaan yhteisiä suuntaviivoja henkilökohtaistamisesta ja hyväksiluvuista.

9. OPH:N ARVIOINTI

Opetushallituksen arvio on tehty viimeksi vuonna 2006, kun näyttötutkintojen järjestämissopimukset uusittiin 2006. Arvio sisältää kehitysideoita ja vahvuuksia näyttötutkintojen järjestämisedellytyksistä autoalalla. Pinnalle nousi monia asioita, joissa autoalalla olisi parannettavaa. Moneen parannettavaan asiaan on jo nyt paneuduttu kohtuullisen hyvin, kun uusimme 2007 lopulla järjestämissopimukset kaudelle 2008.

Esille tulleita asioita

Kokonaisarviointiin mukaan Savon ammatti- ja aikuisopistolla on hyvät edellytykset järjestää näyttötutkintoja (Katso liite 1). Arviointiasteikko oli tyydyttävä, hyvä ja erinomainen, joten parannettavaa on ollut.

Arvioidut kokonaisuudet olivat:

- Työelämäyhteistyö ja verkostoituminen
- Näyttöjen henkilökohtaistaminen
- Tutkinnon perusteiden noudattaminen näytöissä
- Tutkinnon järjestäjän itsearviointi ja laadunhallinta
- Tutkinnon järjestäjän henkilöstön asiantuntemus

Työelämäyhteistyö ja verkostoituminen

Työelämäyhteistyö on arvioitu hyväksi ja monipuoliseksi. Kehittämisen kohtana olisi Autoalan aikuiskoulutuksen työryhmä, joka kokoontuisi säännöllisesti (TEP- työryhmä). Asia on huomioitu ja työryhmää ollaan kokoamassa. Työryhmän jäsenet olisivat aikuiskoulutuksen kouluttajat, näyttöjä vastaanottavat opettajat ja koulutuspäällikkö.

Näyttöjen henkilökohtaistaminen

Henkilökohtaistaminen on kuvattu hyvin. Arviossa oli heikkouksia näyttöympäristön valinnasta tiedottamisesta. Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen prosessit olisi kuvattava seikkaperäisemmin. Heikkouksia löytyi lisäksi dokumentoinnista. Asioihin on nyt paneuduttu paremmin, Savon ammatti- ja aikuisopistossa on otettu käyttöön yhtenäiset kaavakkeet ja käytännöt henkilökohtaistamisesta ja sen dokumentoinnista. Arviossa on esitetty käyttöönotettavaksi osaamiskartoitus hakeutumisvaiheessa (www.osaan.fi). Syksystä 2007 alkaen olemme käyttäneet osaan.fi osaamiskartoitusta näyttötutkintoihin hakeutumisvaiheessa.

Tutkinnon perusteiden noudattaminen näytöissä

Näyttöjen järjestämissuunnitelma olisi tutkinnon suorittajan näkökulmasta informatiivisempia, jos siihen sisältyisi yleissuunnitelma tutkinnon suorittamisen etenemisestä ja henkilökohtaistamisesta. Syksyllä 2007 otimme käyttöön ehdotetun kaavion (katso kuvio 4). Näyttöjen

järjestämissuunnitelmassa ei ole esitetty näyttöjen sisältöä ja Alvarin näyttötutkintoaineiston käyttöä riittävällä tarkkuudella. Lisäksi kuvaus tarkemmin, jos näyttöjä järjestetään muualla kuin työpaikoilla. Uudessa suunnitelmassa edellä mainittuja kehittämiskohteita on tarkennettu, mutta edelleen kehitettävää on. Arviossa kiinnitettiin huomiota myös näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa opettajina toimivien henkilöiden jääviyteen arvioijina. Jääviys ongelmaa on nyt käsitelty. Koulutuksen antavat muutamat henkilöt ja toiset ottavat näyttöjä vastaan. Arvioinnista huomautettiin tutkinnon perusteista ja niiden tärkeydestä. Arviointi ei voi olla vapaamuotoista, vaan sen on perustuttava tutkinnon perusteisiin. Arvioijina toimivilta olemme pyytäneet, että he kiinnittäisivät enemmän huomiota kyseiseen asiaan.

Tutkinnon järjestäjän itsearviointi ja laadunhallinta

Arviossa oli pidetty hyvänä Savon ammatti- ja aikuisopiston laadunhallintaa ja halua kehittää omaa toimintaansa. Näyttöjen järjestämisen arviointiin ja arviointitulosten hyödyntämiseen tulee kiinnittää enemmän huomiota.

Tutkinnon järjestäjän henkilöstön asiantuntemus

Asiantuntemusta pidettiin arviossa erinomaisena.

OPH:n arvion pohdintaa

Moni asia on kehittynyt edellisestä arviosta, kiinnitimme erityistä huomiota uudessa järjestämissopimuksessa ja järjestämissuunnitelmassa näihin arvion ehdotuksiin. Kehittämiskohteista yksi on aikuiskoulutuksen työryhmän perustaminen (TEP-työryhmä) ja sen säännöllinen kokoontuminen. Ryhmällä ei ole ollut aikaa kokoontua, asiaan paneudutaan kevään 2008 aikana, jolloin sovimme linjauksen tulevalle kaudelle 2008 – 2009. Työryhmä alkaisi kokoontua säännöllisesti sen muodostamisen jälkeen. Henkilökohtaistamiseen on paneuduttu Savon ammatti- ja aikuisopistossa paljon, ja asia on korjaantunut sen myötä.

10. OPISKELIJA PALAUTTEET

Palautteita aikuisopiskelijoilta Savon ammatti- ja aikuisopistossa autoalalla on kerätty aina. Tässä työssä keskityimme ainoastaan vuoden 2007 palautteisiin, koska aikaisemmin kerätyistä palautteista osa on kadonnut ja palaute kaavake on ollut erilainen. Palautelomakkeiden kysymykset ovat muuttuneet erilaisiksi ja niitä olisi ollut vaikea saada yhdistettyä.

Palautteet joita työssämme käsiteltiin, olivat tulleet neljältä eri ryhmältä. Ryhmät olivat 6 – 12 oppilaan ryhmiä. Oppilaita oli yhteensä 51, joista palautteen olivat antaneet kaikki.

Työssä olemme tehneet yhteenvedon vuoden 2007 saaduista palautteista. Palautteisiin saa vastata nimettömänä, jotta saataisiin rehellistä palautetta. Negatiivista palautetta aikuiskoulutuksissa on tullut todella vähän. Palautteiden vähyys, johtuuko se suomalaisten kyvystä antaa palautetta? Ovatko meidän koulutukset olleet niin hyviä, sitä emme tiedä?

Palautelomake

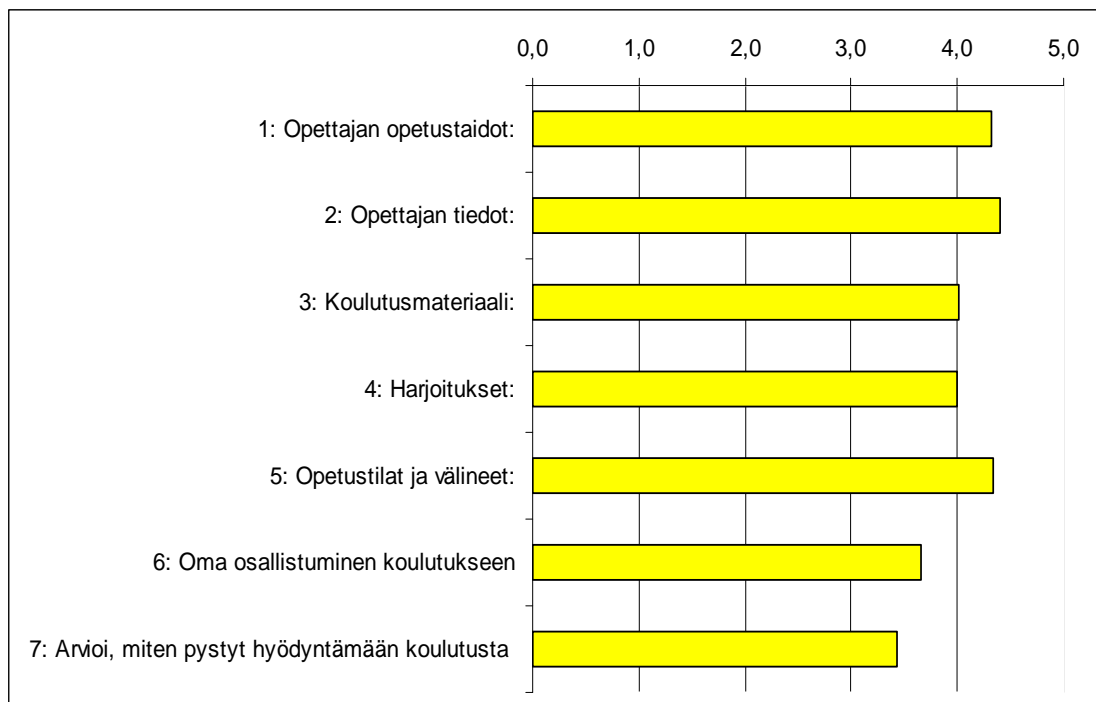
Palautelomake on otettu käyttöön Autoalalla vuoden 2006 lopussa. Sitä käytetään kaikilla aloilla Savon ammatti- ja aikuisopistossa. Koulutuksen päätyttyä opiskelijat ovat täyttäneet lomakkeen ja kouluttaja on vienyt palautelomakkeet koulutussihteerille, joka on tehnyt yhteenvedon palautteista. Lomakkeen ensimmäiset rastiruutuun kysymykset ovat nopeita täyttää. Moni opiskelija jättää täyttämättä kirjallisen osuuden. Palautteista ei aikaisemmin ole tehty vuosittaista yhteenvedoa, joten sen tekeminen on kehityksen kannalta hyödyllistä.

		Palautelomake				
		Koulutus _____				
		Aika _____				
		Erinomainen		Hyvä		Välttävä
		5	4	3	2	1
OPETUS/OPPIMINEN						
1:	Opettajan opetustaidot:	☐	☐	☐	☐	☐
2:	Opettajan tiedot:	☐	☐	☐	☐	☐
3:	Kurssimateriaali:	☐	☐	☐	☐	☐
4:	Harjoitukset:	☐	☐	☐	☐	☐
OPPIMISYMPÄRISTÖ						
5:	Opetustilat ja välineet:	☐	☐	☐	☐	☐
OPIKSELUA						
6:	Oma osallistuminen koulutukseen:	☐	☐	☐	☐	☐
TULOKSET						
7:	Arvioi, miten pystyt hyödyntämään koulutusta jatkossa:	☐	☐	☐	☐	☐
8:	Kurssi on ollut tähän asti kokonaisuudessaan	☐	☐	☐	☐	☐
9:	Oletko tyytyväinen koulutukseen	☐	☐	☐	☐	☐
10:	Mikä ovat mielestäsi koulutuksen kolme parasta asiaa?					
11:	Mikä ovat koulutuksen kolme heikointa asiaa?					
12:	Koulutukseen ja järjestelyihin liittyviä muita huomioita tai kehittämissaiheita.					

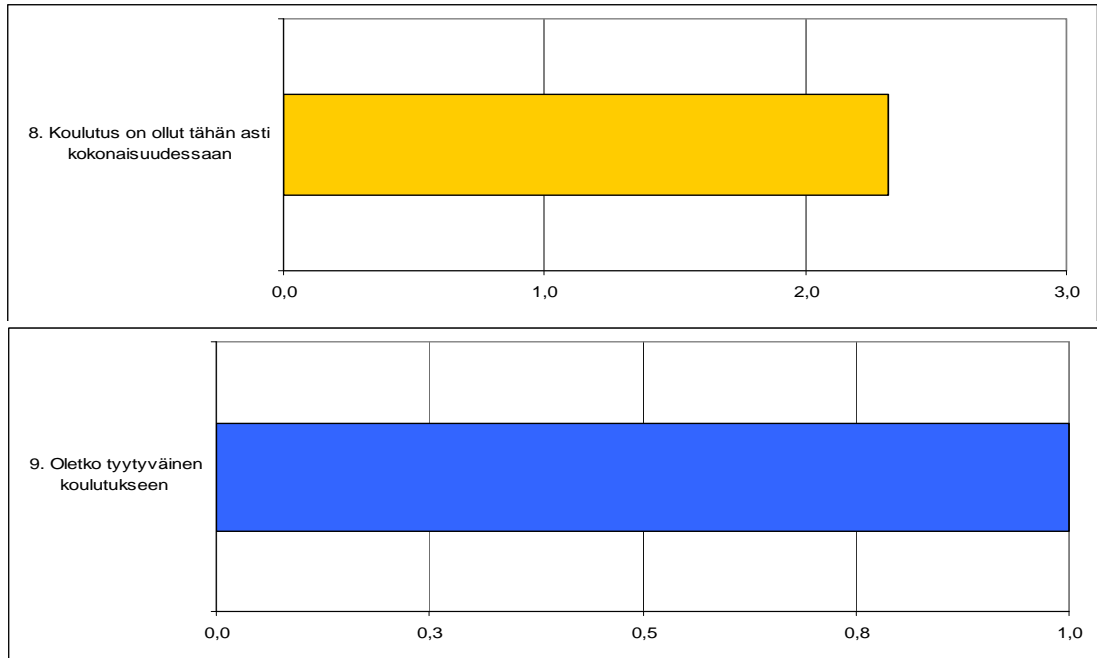
Kuvio 6. Palautelomake aikuiskoulutuksessa

10.1 Tulokset

1. Opettajien opetustaidot saivat keskiarvoksi 4,3.
2. Opettajien tiedot on arvioitu keskiarvolla 4,4. Opettajien tietotaito asioista joita he opettavat.
3. Koulutusmateriaali on arvioitu keskiarvolla 4. Yksittäisistä palautteista on tullut kritiikkiä opetusmateriaalien selkeydestä, esim. liianpienää luettavaksi.
4. Harjoitukset on arvioitu keskiarvolla 4. Yksittäisistä palautteista on tullut kritiikkiä, esim. halutaan lisää käytännön mittauksia.
5. Opetustilat ja välineistö on arvioitu keskiarvolla 4,3. Yksittäisistä palautteista on tullut kritiikkiä penkeistä, liian kovat.
6. Oma osallistuminen koulutukseen on arvioitu keskiarvolla 3,7.
7. Arvio, miten pystyt hyödyntämään koulutusta on arvioitu keskiarvolla 3,4.

Kuvio 7. Palauteyhteenveto kysymykset 1-7.

Kuvio 8. Palauteyhteenvedo kysymykset 8 – 9.

8. Koulutus on ollut tähän asti kokonaisuudessaan; on arvioitu keskiarvolla 2,3.
9. Oletko tyytyväinen koulutukseen; on arvioitu keskiarvolla 1. Kukaan ei ole ollut tyytymätön.

Kirjallinen palaute

Kirjallisesta palautteesta saa enemmän tietoa koulutuksen onnistumisesta. On asioita, joita ei voi muuttaa esim. koulutuspaikan sijaintia, mutta mahdollisesti koulutuksia voisi viedä lähemmäksi. Palaute on kirjallisenakin ollut todella positiivista ja kannustavaa. Suoranaista tyrmäystä koulutukset eivät ole saaneet.

10. Mitkä ovat mielestäsi koulutuksen kolme parasta asiaa?

Yleisesti kolmen parhaimman asian joukkoon on päätynyt: Uutta tietoutta, asiantunteva opetus, hyvät käytännön harjoitukset, hyvät tilat...

11. Mitkä ovat koulutuksen kolme heikointa asiaa?

Yleisesti kolmen heikoimman asian joukkoon päätyneet: Liian kaukainen sijainti, enemmän käytännön harjoituksia, enemmän kahvia, paljon asiaa lyhyeen aikaan...

12. Koulutukseen ja järjestelyihin liittyviä muita huomioita tai kehittämisaiheita.

Lisää käytännön harjoituksia, toinen päivä alkamaan klo:8:00, opetuskatsomo liian pieni ja ahdas, opetusautot muitakin kuin saksalaisia, koulutusmatka liian pitkä...

10.2 Yhteenveto palautteista

Kehittämisideoita on palautteiden pohjilta tullut paljon. Palautteet kuuluvat jokaiseen koulutukseen. Niiden pohjalta on hyvä lähteä parantamaan aikuiskoulutuksen laatua. Koulutettavat ovat olleet oppisopimusrahoitteisia ja kokonaan koulutettavien maksamia. Palautteet ovat olleet pääasiassa hyvin positiivisia ja kehittämisideat lähestulkoon kaikki mahdollisia toteuttaa. Asioita joita on jo toteutettu viimeisimmissä koulutuksissa:

- Kahvi kuuluu koulutuksen hintaan
- Kahden päivän koulutuksissa toinen päivä aloitetaan klo:8:00
- Käytännön harjoituksia lisätty huomattavasti, esim. ennen harjoitusautoja lähipäivillä oli noin yksi kappale, nyt kahdesta neljään autoa, tällöin opiskelijat on voitu jakaa pienempiin ryhmiin
- Materiaalin tasoa on parannettu mm. aiheita on käsitelty materiaalissa syvällisemmin ja ulkoasuun on panostettu

- Opettajat käyneet koulutuksissa myös itse, kaksi aikuiskouluttajaa suorittaa tällä hetkellä henkilöautomekaanikon erikoisammattitutkintoa, joka on ainoastaan tarkoitettu opettajille
- Koulutuksia on pidetty myös muilla paikkakunnilla, esim. Porissa, Vantaalla, Lahdessa ja Rovaniemellä.

Asioita joihin olemme kiinnittäneet huomiota/tarve kehittää:

- Opetuskatsomot vaihtuvat kesän aikana pulpetteihin ja pehmustettuihin tuoleihin
- Opetusmateriaali värilliseksi
- Lisää koulutuksia muille paikkakunnille
- Lisää koulutusta opettajille (työelämäjaksot)
- Tiedottaminen
- Etätehtävät verkossa ennen kurssia (Prodiags)
- Yleisesti kurssiaiheiden päivittäminen tulevalle kaudelle huomioiden korjaamoiden/oppisopimusopiskelijoiden tarpeet

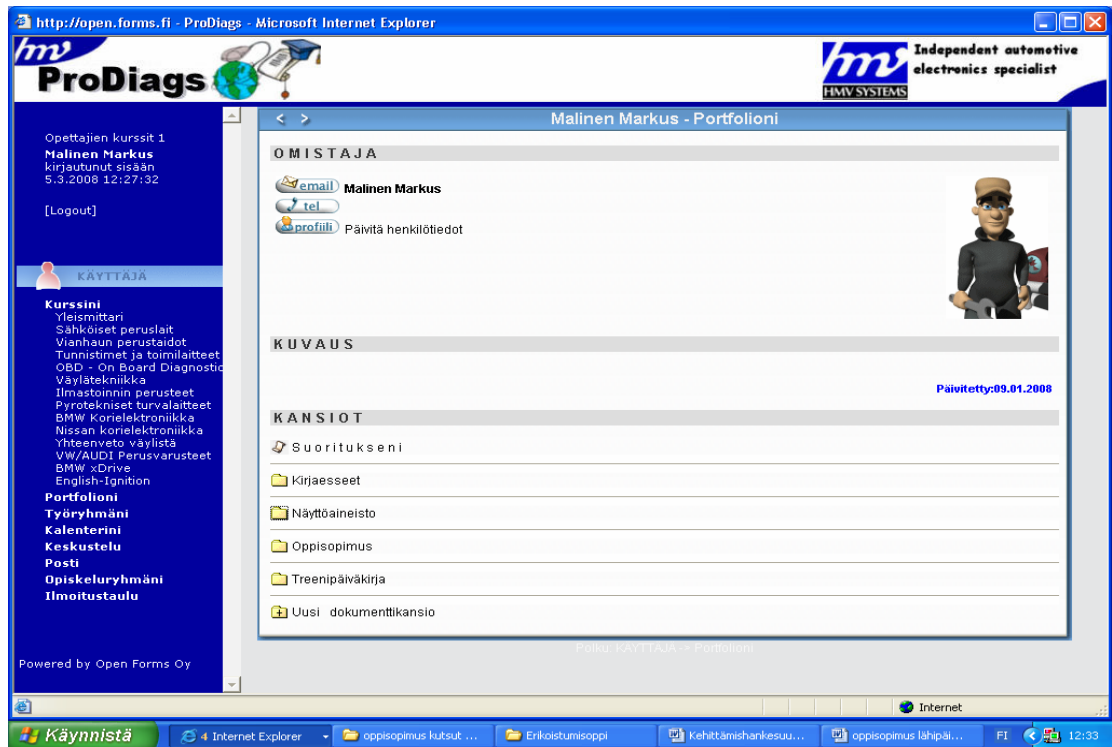
12. VERKKO-OPPIMISYMPÄRISTÖ

Tutkimme vaihtoehtoa ottaa valmis verkko-oppimisympäristö käyttöön autoalalla. Selvitimme vaihtoehtoja verkko-oppimisympäristöksi. Sen kriteerit olivat selkeys, valmiiden tehtävien monipuolisuus ja hinta. Suomessa autoalalla ei ole tarjolla kuin muutamia, lähinnä opiskelijoiden ja opettajien yhteyden pitoon soveltuvia ratkaisuja. Ainoaksi vaihtoehdoksi muodostui Prodiags. Se ei ole ilmainen, siitä hintaa kertyy opiskelijaa kohden noin 200 euroa vuodessa. Pro Diags on suunniteltu autoalan koulutuksiin sopivaksi, mutta se ei ole täydellinen, mutta hyvä lisä koulutuksissa. Pro Diags sisältää paljon erilaisia kursseja ja kokeita, sekä yhteydenpito oppilaisiin helpottuu huomattavasti. Esittelimme idean meidän valinnasta esimiehelleni Harri Hakkolalle, hän hyväksyi sen käyttöön ottamisen syksyllä 2008.

Verkko-oppimisenympäristö on tarkoitus ottaa käyttöön syksyllä 2008 uuden ammattitutkintoryhmän kanssa. Lisäksi uusien autoalan perustutkintolaisten kanssa myös syksyllä 2008. Tarkoituksena olisi aina ennen lähipäiviä tehdä harjoituksia verkossa ja lähipäivien jälkeen suorittaa koe, jota voisi osaksi käyttää arvioinnin pohjana. Yhteydenpito opiskelijoihin paranisi ja he saisivat samalla vahvistusta atk- valmiuksiin. Atk- osaaminen kuuluu tutkinnon perusteisiin. Osalle verkkoympäristö on hankala, mutta henkilökohtaistamisessa huomioidaan heikkoudet ja järjestetään Atk- kursseja niitä tarvitseville.

Kurssitarjonta on tällä hetkellä kohtalaisen laaja. Peruskursseja on tarjolla moneen lähtöön alkeiskursseista syventäviin kursseihin (katso liite Pro Diags kurssit).

Jokaiselle opiskelijalle kurssitarjonta räätälöidään erikseen henkilökohtaistamisen myötä, joten joka opiskelijasta syntyy erisuuret kulut, keskimäärin 200 € opiskelijaa kohden vuodessa. Jos uutta järjestelmää lähdetäisiin luomaan, siihen pitäisi varata yhden opettajan vuoden työpanos. Tietysti materiaalin jako ja yhteydenpito verkon kautta onnistuisi paljon vähemmälläkin järjestelmällä. Prodiagsessa on kokeita kursseista, virtuaalisia harjoituksia ja tulostettavia luentomateriaaleja. Järjestelmään opettaja voi myös itse laatia kursseja ja niiden tehtäviä. Opiskelija voi myös itse tuoda materiaalia järjestelmään.

Kuvio 9. Prodiags verkko-oppimisympäristö.

13. POHDINTAA

Autoalan aikuiskoulutuksen kehittämisen ideoita on syntynyt vuoden 2007 syksystä alkaen, kun Markus Malinen alkoi toimia päätoimisena aikuiskouluttajana Savon ammatti- ja aikuisopistossa autoalalla. Kehittämisideoita on pohdittu koulutuspäällikkö Harri Hakkolan kanssa. Näiden keskustelujen pohjalta lähdimme tutkimaan ja kehittämään aikuiskoulutusta työssämme. Kehittämishankkeen tekeminen edellytti tarkempaa perehtymistä aikuisopetukseen ja sen olemukseen. Perehtyessämme lakiin aikuiskoulutuksesta, asetuksista ja opetushallituksen ohjeistuksesta lähdimme tarkastelemaan, kuinka ne ovat toteutuneet Savon ammatti- ja aikuisopistossa. Vuodenvaihteen näyttötutkintojen järjestämissopimuksia uudistettaessa kiinnitimme tarkemmin huomiota lainsäädäntöön ja näyttötutkintojen perusteisiin. Nyt esille tulleita huomioitavia asioita ovat Apo:n henkilökohtaistaminen. Ehdotuksemme on järjestää tapaaminen muiden näyttötutkintoja järjestävien organisaatioiden kanssa.

Autoalan aikuiskoulutusta pitää kehittää jatkuvasti ja työssä esille tulleita ideoita tulisi ottaa käyttöön, jotta ensi syksynä saataisiin asiat toimimaan entistä paremmin. Resursseja pitäisi myös lisätä koulutuksien sisältöjen suunnitteluun Savon ammatti- ja aikuisopiston autoalalla. Aikuiskoulutuksessa Savon ammatti- ja aikuisopistossa autoalalla on vain 2 päätoimista kouluttajaa ja muutama tutkintotilaisuuksien arvioijia. Jotta autoalan koulutus olisi kannattavaa ja kehittävä, tulisi koulutuksiin panostaa entistä enemmän.

Autoalan pätevytymisohjelma on uusi ja mielenkiintoinen projekti, joka on ollut vasta edellisvuodesta lähtien kokeilussa ja ensimmäiset Apo:a koulutukset ovat käynnissä tällä hetkellä. Kokemusta Apo koulutuksista on vielä hyvin vähän ja sen todellista arvoa ei vielä tiedetä riittävän hyvin. Henkilökohtaistaminen on koulutuksen haaste, josta kokemuksien jakaminen muiden koulutuksien järjestäjien kanssa olisi keskusteltava. Kriteerit Apo:a koulutuksien saamiseen Savon ammatti- ja aikuisopistolla ovat lähes saavutettu. Savon ammatti- ja aikuisopiston autoalalla tarvitaan panostusta markkinointiin (markkinointisuunnitelman luonti). Autoalalla tulisi käyttää erilaisia markkinointi välineitä, kuten lehtiä, mainoksia ja tiedotusta alan sisällä (nuorisoasteen opettajat työssäoppimisen valvonnassa ovat hyviä markkinoijia koulutuksista), jotta saataisiin tulevat koulutukset toteutettua. Kuopion seudulla ei ole yhtään Apo sertifikaatin omaavaa autoalan koulutuksen tarjoajaa ja jos me emme sertifikaattia hakisi nyt, tulisi Savoan jokin muu järjestö/koululaitos järjestämään koulutuksia.

Oph:n arvio on tehty viimeksi 2006 ja tämän vuoden aikana todennäköisesti Apo:a varten on pyydettävä uusi arvio. Tämä on suuritöinen projekti, jossa aikaa ja rahaa kuluu oppilaitokselta. Edellisestä arviosta syntyneitä ideoita tulemme ottamaan käyttöön tämän kevään ja ensi syksyn aikana. Osan arviossa olleista huomioista olemme jo ottaneet käyttöön syksystä 2007 alkaen. Työelämäpalveluiden työryhmän (TEP) säännöllinen kokoontuminen on ensisijaisen tärkeä tavoite. TEP- työryhmä voisi käsitellä tapaamisissaan ja palaverissa esim. opiskelijoiden tilannetta, näyttöaikatauluja, opetuksen suunnittelua, palautteita, kehitysideoita ja tutkintotilaisuuksien järjestämistä.

Koulutuksista kerätyt palautteet ovat hyvä keino kehittää omaa opetusta ja Savon ammatti- ja aikuisopiston koulutuksia. Palautteiden keräämistä ja analysointia on kehitettävä ja tehostettava, jotta toiminnan jatkuva kehittyminen onnistuu. Ehdotamme, että koulutussihteeri raportoi opiskelija palautteet ja palautteet käytäisiin TEP- ryhmän palaverissa läpi säännöllisesti. Lopuksi olisi tehtävä yhteenveto palautteista vuosittain, jolloin vuosikohtainen vertailu helpottuisi. Palautteiden antamat ideat eivät ole kovinkaan syvällisiä, mutta kuitenkin hyödyllisiä. Esimerkiksi lisää kahvia (ennen kävimme kahvilla ruokalassa), nyt olemme syksystä lähtien keitelleet kahvia itse koulutustilassa, joten kahvi ei ole päässyt loppumaan. Esille nousseista kehityskohteista ensimmäiseksi nousee pitkät matkat. Tarjoamme ensi kaudella koulutuksia Tampereella, Rovaniemellä, Lahdessa, Suonenjoella ja Vantaalla.

Verkko-opetus on yksi tärkeimmistä kehittämisen kohteista, koska opiskelijat ovat mahdollisesti kaukana Savosta. Yhteydenpito jää vähäiseksi ja opintojen seuraamisen vastuu kuulijalle. Tärkein ominaisuus verkko-oppimisympäristössä on, yhteydenpito. Lisäksi ennen lähipäiviä on opiskelijan hyvä orientoitua lähipäivien aiheisiin, jolloin hän saa enemmän irti niistä ja mahdollisesti osaa jo kysellä kiperiä kysymyksiä lähipäivien aiheista lähipäivillä. Lisäksi Hmv- systemsin prodiagsessa voidaan suorittaa virtuaalisesti etäopiskeluna joitakin opintokokonaisuuksia. Opintokokonaisuuksissa on myös kokeita, jotka voidaan suorittaa vaikka lähipäivien jälkeen. Opiskelijoiden valmiudet suorittaa tutkintotilaisuuksia kasvavat huomattavasti, kun opiskelulle luodaan joustavat edellytykset. Verkko-opiskelu ei todennäköisesti sovellu kaikille (itseohjautuvuus), vaan lisäksi joudutaan käyttämään rinnalla perinteisiä menetelmiä. Lähipäivillä on myös pidettävä perinteisiä kokeita.

Jotta nämä kehittämissideat toteutuisivat, ne vaativat vielä työtä. Ja nämä ovat vasta jäävuoren huippu, mitä meidän on vielä kehitettävä autoalalla. Uusia koulutuksia on tulossa ja niihin pitää panostaa todella paljon. Toinen juttu on, mistä saamme motivoituneita opiskelijoita. Tarvetta on, mutta koulutukseen lähtijöitä on vaikea saada haalittua. Eli yksi painopiste on markkinointi, mihin meidän pitää vielä panostaa paljon. Oma markkinointisuunnitelma pitää tehdä vielä tämän kevään aikana.

14. LOPUKSI

Kari ei ole tällä hetkellä opetustehtävissä, joten kehittämishankkeen tekeminen auttoi Karia kasvamaan henkisesti opettajuuteen ja tutustumaan aikuiskoulutukseen. Markus syventyi aikuiskoulutuksen olemukseen ja sai näin uusia näkökulmia opettajuuteensa autoalan aikuisopetukseen.

Markus:

Työn tekeminen oli mielenkiintoista, sai miettiä omaa työtään kriittisesti. Uusia näkökulmia syntyi työn tuloksena hyvinkin paljon. Joutui paneutumaan moneen asiaan. Syksyllä 2007 oli vuorossa näyttötutkintojen sopimuksien uusiminen ja sen myötä tuli perehdyttyä todella paljon näyttötutkintojärjestelmään ja aikuiskoulutuksen luonteeseen.

Kari:

Nykyisessä työssäni pidän opetusta työnantajani kuljettajille muutamia oppitunteja vuodessa ja teen satunnaisesti tuurauksia Savon ammatti- ja aikuisopistossa. Tehtävän tekemistäni vaikeutti se, ettei minulla ole vankempaa kokemusta opettamisesta. Työssä tutustuminen koko aikuiskoulutuksen kenttään oli mielenkiintoista. Tehtävässä hankkimiani tietoja voin hyödyntää nykyisessä työssäni sillä kuorma-autonkuljettajista harvalla on ammattitutkintoa. Vaikka työssämme ei käsitelty kuljetusalaa, pystyn ohjaamaan kuljettajia kuinka he voivat suorittaa ammattitutkinnon.

Autoalan osaamista ei voida viedä Aasiaan, vaan se pysyy vahvasti suomalaisissa osaavissa käsissä!

LÄHTEET

Auer, A., Hein, I., Juuti, P., Kauppi, A., Larna, R., Mannermaa, M., Niemelä, S., Nieminen, J., Rahikainen, M., Saarinen, E., Surakka, T. ja Törmä, T. Toim. Hein, I. ja Larna, R. 1994. Maailma muuttuu – muuttuuko aikuiskoulutus?. WSOY Juva

Apo-koulutus. Viitattu 2.4.2008. <http://www.apo-koulutus.fi/>

Aikuinen oppijana, viittaus 29.4.2008,
[http://www.kopase.fi/fi/sisaltopalvelu/04 aikuinen oppijana/](http://www.kopase.fi/fi/sisaltopalvelu/04_aikuinen_oppijana/)

Antikainen, A., Rinne, R. ja Koski, L. 2006. Kasvatussosiologia, WSOY Helsinki

Ahola, J., Porvali, P. ja Törmälä, P. 1994. Laatu- Suomen ammattitutkinnoilla. WSOY Juva

Ammattinetti. Viittaus 8.4.2008
[http://www.ammattinetti.fi/c/portal/layout?p_l_id=1.1 \ ammattit\liikenne-ja kuljetustyö\](http://www.ammattinetti.fi/c/portal/layout?p_l_id=1.1\ammattit\liikenne-ja_kuljetustyö\)

Autoalan tiedotuskeskus. Viittaus 8.4.2008
<http://www.autoalantiedotuskeskus.fi/>

Finlex. Viitattu 15.3.2008
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980631#a9.12.2005-1013>

Hulkkari, K. ja Pakaste, M. 2007. Aikuisopiskelijaa ei jätetä, Opetusministeriön julkaisuja 40/2007. Juvenes Print Tampere

Nummela, A. 1992. Näkökulmia aikuisopiskelijan ohjaukseen. Valtion painatuskeskus Helsinki.

Näyttötutkinto-opas. Opetushallitus 2007. Vammalan Kirjapaino Oy Helsinki

Opetushallituksen osaamiskartoitus. www.osaan.fi

Opetushallitus aikuiskoulutus. Viittaus 21.3.2008
<http://www.oph.fi/SubPage.asp?path=1.438>

Pajarinen, M., Puhakka, H. Ja Vanhalakka-Ruoho, M. 2004. Aikuisopiskelijan ohjaus opintopolun tukena sekä oppilaitoksen toimintakulttuurin osana. Opetushallitus 2004

Sallila, P. ja Vahera, T. 2000. Arkipäivän oppiminen. Gummerus Saarijärvi

Tilastokeskus. Viittaus 21.3.2008 <http://tilastokeskus.fi/til/aku/>

Tuomisto, J., Koro, J., Kauppi, A., Sarala, U., Hein, I., Nurmi, K., Paakkola, E., Lonka, K., Lonka I. ja Korhonen, L. Toim. Kajanto, A. 1996. Aikuisten oppimisen uudet muodot. Gummerus Saarijärvi

Työteho seura. Viittaus 22.3.2008
http://www.tts.fi/index.php?option=com_content&task=view&id=170&Itemid=180

LIITTEET:

Liite 1. OPH:n arvio näyttötutkintojen järjestämisedellytyksistä

ARVIO

130/65.160/2006
1(5)SAAPUMÄÄRÄ
04-05-2006

27.4.2006

205/425/2005
206/425/2005Savon ammatti- ja aikuisopisto
Presidentinkatu 3
70100 KUOPIO

Hakemuksenne 3.11.2005, viimeisin täydennys 15.12.2005

ARVIO NÄYTTÖTUTKINTOJEN JÄRJESTÄMISEDELLYTYKSISTÄ

Opetushallitus on tehnyt hakijan toimittaman aineiston perusteella seuraavan arvion Savon ammatti- ja aikuisopiston edellytyksistä järjestää autosähkömekaanikon ammattitutkintoja ja pienkonemekaanikon ammattitutkintoja:

Savon ammatti- ja aikuisopistolla on hyvät edellytykset autosähkömekaanikon ammattitutkinnon näyttöjen järjestämiseen.

Savon ammatti- ja aikuisopistolla on hyvät edellytykset pienkonemekaanikon ammattitutkinnon näyttöjen järjestämiseen.

Arvioidut kokonaisuudet:

- Työelämäyhteistyö ja verkostoituminen
- Näyttöjen henkilökohtaistaminen
- Tutkinnon perusteiden noudattaminen näytöissä
- Tutkinnon järjestäjän itsearviointi ja laadunhallinta
- Tutkinnon järjestäjän henkilöstön asiantuntemus

Arviossa käytetty asteikko:

- tyydyttävät edellytykset, hyvät edellytykset, erinomaiset edellytykset

ARVIOPÄÄTÖKSEN PERUSTELUT

Työelämäyhteistyö ja verkostoituminen

Savon ammatti- ja aikuisopisto on koonnut autosähkömekaanikon ammattitutkinnon ja pienkonemekaanikon ammattitutkinnon näyttöjen järjestämistä varten alueellisesti kattavan työelämäverkoston. Verkosto on koottu kolmikantaperiaatteella ja siinä on mukana useita, autokorjaamotoimintaa harjoittavia yrityksiä. Pienkoneiden korjaukseen erikoistuneiden yritysten osuus on vähäinen verkostossa. Työelämän asiantuntijuutta hyödynnetään näyttöjen järjestämisen kaikissa vaiheissa (suunnittelu, toteutus, arviointi ja kehittäminen). Tutkinnon järjestäjä on verkostoitunut lisäksi oppisopimustoimiston, TE-keskuksen ja muiden alueella toimivien oppilaitosten kanssa. Opetushallitus suosittelee, että oppilaitokseen perustettaisiin pysyvä työryhmä, jonka tehtävänä olisi autoalan

ARVIO

2 (5)

27.4.2006

205/425/2005
206/425/2005

näyttöjen järjestämisen suunnittelu ja kehittäminen alueella. Alueellisten työelämätarpeiden ennakoitua varten tutkinnon järjestäjä kerää tietoa systemaattisesti tiedotuksen ja markkinoinnin avulla. Työpaikalla näyttöjen järjestämiseen osallistuville henkilöiden näyttötutkinto-osaaminen varmistetaan suunnitelmallisella ja kattavalla koulutuksella tehtävään. Näyttöjen järjestämisuunnitelmassa mainitaan myös työpaikkaohjaajat. Suunnitelmassa olisi syytä tällöin kuvata tarkemmin työpaikkaohjaajien valinta, koulutus ja tehtävät näyttöjen järjestämiseksi. Opettajien työelämäosaaminen on hyvää tasoa. Se perustuu näyttöjen järjestämiseen ja työssäoppimisen ohjaamiseen sekä muuhun yritysten ja organisaatioiden kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Näyttöjen henkilökohtaistaminen

Näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen hakeutumisen, tutkinnon suorittamisen ja tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistaminen on kuvattu melko hyvin näyttöjen järjestämisuunnitelmissa. Henkilökohtaistaminen suunnitellaan ja toteutetaan tutkinnon suorittajan, tutkinnon järjestäjän ja työpaikan tai työssäoppimispaikan edustajan kanssa yhteistyössä. Kuvauksista eivät käy ilmi riittävän tarkasti ne mahdollisuudet, jotka tutkinnon suorittajalla on vaikuttaa näyttöympäristön valinnasta tehtäviin päätöksiin. Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen prosessit on kuvattava seikkaperäisemmin. Kolmikantainen päätös osoitetun osaamisen tunnustamisesta tulee tehdä ennen henkilökohtaisen näyttösuunnitelman laatimista. Jos tutkinnon suorittajalla on riittävästi saavutettua osaamista (esim. työkokemusta), voidaan henkilö ohjata suoraan näyttöön. Kuvauksessa jää hieman epäselväksi se yhteys, mikä näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen hakeutumisen henkilökohtaistamisella on tutkinnon suorittamisen ja tarvittavan ammattitaidon henkilökohtaistamiseen. Henkilökohtaistamisen dokumentointi ei vastaa kaikilta osin näyttöjen järjestämisuunnitelmissa esitettyä kuvausta. Pienkonemekaanikon ammattitutkinnon osalta henkilökohtaistamisen dokumentointia ei ole suunniteltu olenkaan.

Tutkinnon suorittajaa koskeva ohjaussuunnitelma kattaa kaikki tutkinnon suorittamisen vaiheet. Ohjausmuodot ovat melko monipuolisia (yksilö- ja ryhmäohjaus). Ohjauksen varatut resurssit tulee määritellä tarkemmin. Tutkinnon järjestäjän henkilöstön ohjauksen asiantuntemus on hyvää tasoa. Arviohake muksen liitteenä on Aikuisena oppimaan – niminen opiskelijoilta ja tutkinnon suorittajille laadittu opas. Oppaan sisältö keskittyy pääasiassa näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen ja oppimiseen liittyviin kysymyksiin, joiden osalta sisältö onkin kattava. Näyttötutkinnon suorittamiselle on oppaassa annettava suurempi painoarvo. Eräät oppaan luvut, kuten henkilökohtaistaminen sekä arvioinnin uusiminen ja oikaisu, tulee päivittää mahdollisimman pian. Hyväksilykeminen ei ole näyttötutkintoihin tai näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen kuuluva käsite.

Tutkinnon järjestäjän on otettava toiminnassaan huomioon v. 2006 uudistunut ammatillisen aikuiskoulutuksen lainsäädäntö. Laki ammatillisesta aikuiskoulu-

ARVIO

3 (5)

27.4.2006

205/425/2005
206/425/2005

tuksesta (L 631/1998, muut 1013/2005, 8 §) määrittää koulutuksen järjestäjän tehtävät henkilökohtaistamisessa. Koulutuksen järjestäjä huolehtii näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen hakeutumisen ja tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamisesta. Opetushallituksen määräys henkilökohtaisten opiskeluohjelmien laatimisesta (47/011/2000) ei ole enää voimassa.

Osaamisen tunnistaminen tehdään näyttötutkinnon perusteiden mukaisesti ja se antaa hyvän tuen tutkinnon suorittamisen henkilökohtaistamiselle. Tunnistaminen perustuu tutkinnon suorittajan itsearviointiin, koulutus- ja työhistorian kirjoittamiseen ja haastatteluun. Itsearvioinnissa käytetään www.osaan.fi -ohjelmaa. Henkilökohtaistamisesta esitettyjen esimerkkien perusteella jää kuitenkin epäselväksi se, mikä vaikutus osaamisen tunnistamisella on tutkinnon suorittamiseen.

Henkilökohtaisesta näyttösuunnitelmasta on arviohakemuksessa esitetty kaksi erilaista mallia eikä kumpikaan niistä tue riittävällä tavalla tutkinnon suorittamisen henkilökohtaistamista. Henkilökohtaiseen näyttösuunnitelmaan kirjataan tutkinnon osittain suoritus aika ja -paikka, näytön suoritustapa, suoritusta koskevat merkinnät ja suunnitelman hyväksyminen. Suunnitelmasta puuttuvat kokonaan tiedot ammattitaidon osoittamistavoista (näyttöistä) sekä arvioijista ja arvioijien työnjaosta. Henkilökohtainen näyttösuunnitelma on jäsennellytutkinnon osittain, mikä ei anna riittävää kuvaa tutkinnon suorittamisen henkilökohtaistamisesta.

Tutkinnon perusteiden noudattaminen näytöissä

Yhteen näyttöjen järjestämissuunnitelmaan sisältyvät kuvaukset sekä autosähkömekaanikon ammattitutkinnon että pienkonemekaanikon ammattitutkinnon näyttöjen järjestämisestä. Järjestämissuunnitelma on laadittu Näyttötutkintopöytämallin mukaisesti. Suunnitelman liitteenä on arvioijaluettelo. Eräät näyttöjen järjestämissuunnitelmaan sisältyvät kuvaukset (mm. näyttöjen täydentäminen ja uusiminen, näytöt muille, arviointi ja arviointipäätöksen tekeminen ja arvioinnin dokumentointi) on esitettävä tarkemmin. Näyttöjen järjestämissuunnitelma olisi tutkinnon suorittajan näkökulmasta informatiivisempia, jos siihen sisältyisi yleissuunnitelma (esimerkiksi kaavio) tutkinnon suorittamisen etenemisestä ja henkilökohtaistamisesta.

Autosähkömekaanikon ammattitutkintoa ja pienkonemekaanikon ammattitutkintoa koskeva näyttöjen järjestämissuunnitelma kattaa molempien näyttötutkintojen kaikki tutkinnon osat. Näyttöjen järjestämissuunnitelmassa esitetyillä näytöillä voidaan osoittaa autosähkömekaanikon ammattitutkinnossa ja pienkonemekaanikon ammattitutkinnossa vaadittu osaaminen kattavasti. Näyttöjen järjestäminen perustuu Savon ammatti- ja aikuisopistossa Alvar-projektin tuottamien avoimien näyttötutkintoaineistojen käyttöön. Avoimissa aineistoissa on näyttöjen sisältö määritetty ainoastaan esimerkinomaisilla tehtävillä. Näyttöjen järjestämissuunnitelmassa ei ole esitetty näyttöjen sisältöä ja Alvarin näyttötut-

ARVIO

4 (5)

27.4.2006

205/425/2005
206/425/2005

kintoaineiston käyttöä riittävällä tarkkuudella. Tutkinnon järjestäjän on huolehdittava siitä, että auto- ja pienkonekorjaamoissa tehtävillä asiakastöillä voidaan osoittaa näyttötutkinnon perusteissa määritelty ammattitaito kattavasti. Entä, jos autokorjaamojen asiakastyöt eivät olekaan riittävän monipuolisia? Miten tutkinnon järjestäjä huolehtii tässä tilanteessa näyttöjen kattavuudesta? Näytöt järjestetään tutkinnon suorittajan omalla työpaikalla tai vaihtoehtoisesti työssäoppimispaikalla. Näyttöympäristöt soveltuvat erinomaisesti sekä autosähkömekaanikon ammattitutkinnon ja pienkonemekaanikon ammattitutkinnon näyttöihin. Jos näyttöjä järjestetään muualla kuin em. näyttöympäristöissä, on nämä järjestelyt kuvattava tarkemmin.

Oppiminen valmistavassa koulutuksessa ja näytöt ovat pidettävä selkeästi erillään. Näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa opettajina toimivien henkilöiden jääviyteen arvioijina tulee kiinnittää enemmän huomiota. Työelämästä tulevien arvioijien arviointiosaaminen varmistamiseksi laadittu suunnitelma on hyvä. Arvioijaluettelo on kattava. Savon ammatti- ja aikuisopisto käyttää näyttöjen arvioinnin ja arvioinnin päätöksenteon dokumentoinnissa Alvar-näyttötutkintoaineistoon liittyviä lomakepohjia, tutkintotoimikunnan laatimaa yhteenvetolomaketta ja tutkinnon järjestäjän omaa lomakepohjaa yksittäisten näyttöjen arvioinnissa. Ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit ovat näyttötutkinnon perusteiden mukaisia. Käytettäessä Alvar-projektin arviointimallia arvioinnin päätöksenteossa jää epäselväksi se, miten tutkinnon osittain näyttötutkintojen perusteissa määritettyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita sekä hyväksytyt ja hylätyn suorituksen kriteerejä käytetään arvioinnissa hyväksi.

Tutkinnon järjestäjän laatimaa arviointilomaketta, jota käytetään yksittäisten arvioijien arvioinneista, tulee kehittää edelleen. Lomakkeessa mainitaan ainoastaan arvioinnin kohteet, joihin kiinnitetään arvioinnissa huomiota. Mihin sanallinen arviointi perustuu tässä mallissa? Miten esitetyt arvioinnin kohteet liittyvät näyttötutkinnon perusteisiin, jos kaikissa autoalan näyttötutkintojen kaikkien tutkinnon osien näyttöjen arvioinneissa käytetään samaa lomakepohjaa? Arviointi ei voi olla vapaamuotoista vaan sen tulee perustua näyttötutkinnon perusteisiin. Arviointiaineiston kerääminen ja arvioinnin päätöksenteko on esitetty asianmukaisesti. Arviointipäätös tehdään kolmikantaisesti. Näyttöjen järjestämissuunnitelman kohdassa arvioinnin dokumentointi tulee kuvata myös arvioinnin oikaisuun ja tutkintotodistuksen antamiseen liittyvät menettelytavat.

Tutkinnon järjestäjän itsearviointi ja laadunhallinta

Savon ammatti- ja aikuisopiston koko henkilökunta on koulutettu ja sitoutunut laadunhallintaan. Laadunhallintatyö on organisoitu oppilaitoksessa hyvin. Strategisen johtamisen ja toiminnan tulosten mittausvälineenä käytetään *Balanced Score Card* -mallia. Laadun arvioinnin ja sen hallinnan menetelmänä käytetään eurooppalaista laatupalkintomallia (EFQM). Tutkinnon järjestäjä arvioi monipuolisesti omaa toimintaansa ja käyttää saatuja tuloksia systemaattisesti toimin-

ARVIO

5 (5)

27.4.2006

205/425/2005
206/425/2005

nan kehittämisen lähtökohtana. Näyttöjen järjestämisen arviointiin ja arviointitulosten hyödyntämiseen tulee kiinnittää enemmän huomiota.

Tutkinnon järjestäjän henkilöstön asiantuntemus

Opettajien alan ammatillinen osaaminen soveltuu erinomaisesti sekä autosähkömekaanikon ammatitutkinnon että pienkonemekaanikon ammatitutkinnon näyttöjen järjestämiseen. Pedagoginen kelpoisuus (vähintään 35 ov:n laajuiset tai niitä vastaavat opettajien pedagogiset opinnot) on kaikilla arviohakemuksessa nimetyillä opettajilla, mitä voidaan erinomaisena tilanteena. Näyttötutkintoihin liittyvää asiantuntemusta on oppilaitoksessa runsaasti. Henkilöstön osaamista kehitetään suunnitelmallisesti Henkilöstöstrategia 2010 – nimisessä asiakirjassa sovitujen linjausten mukaisesti. Kehittämistoiminnan seurantaan ja vaikuttavuuden arviointiin kiinnitetään myös huomiota. Autoalan opettajien osaamisen kehittämisen monipuolisuutta (mm. ammatillinen täydennys- ja jatkokoulutus, opettajien työelämäjaksot ja tehtävienkierto) ei voida arvioida annettujen tietojen perusteella.

Kehitysohjaaja

Irmeli Halinen

Ylitarkastaja

Markku Kokkonen

MAKSU

Oph:n päätös 20/020/2004
Maksu 240 € + 22 % alv
postiennakko

Liite 2. Apo-sertifikointi lomake

APO®-SERTIFIINTI
1 (3)

Koulutusorganisaatio:	_____
Yhteyshenkilö ja yhteystiedot:	_____
Aika ja paikka:	_____
Läsnä:	_____

SERTIFIOINNIN KRITERIT:

1. Koulutuksen järjestämislupa ja OPH:n arviointi tutkinnoittain

2. Työelämälähtöisyys (näyttää yhteistyöstä autoalan yritysten kanssa, ammatillinen neuvottelukunta yms.)

3. Autoalan koulutusten laajuus

3.1 Näyttötutkinnot

3.2 Muu täydennyskoulutus

4. Laatu

4.1 Opiskelijapalautteen asetettu tavoitetaso ja yhteenveto palautteista 2007

4.2 Koulutuksen laadun arviointi ja koulutuksen kehittämisen organisaatiossa

4.3 Toimintasuunnitelma (autoalan koulutukset)

5. Kouluttajaresurssit ja toimialakokemus

5.1 Omat kouluttajat

5.2 Ulkopuoliset kouluttajat

5.3 Miten kouluttajien kehittäminen on organisoitu?

6. Toiminta- ja toimitilat

7. Markkinointi- ja kehittämisvelvollisuus

7.1 Alueellinen (ja mahdollisesti valtakunnallinen näkyvyys)

7.2 Markkinointisuunnitelma

Liite 3. Yhteenveto suullisista palautteista

Yhteenveto Sanallisista palautteista	
10. Mitkä ovat mielestäsi koulutuksen kolme parasta asiaa?	
a)	Perusteiden läpi käynti oskilloskoopin käyttöopastus/käyttö hyvät havaintovälineet.
b)	Kiinnostavat aiheet, Laitteisto tuttua.
c)	Käytännön testaukset. Ryhmätyönä toteutuvana, saa tietoa usean merkin osaavilta.
d)	Tilat, vehkeet ja käytännön näyttö.
e)	Kurssin pituus. Kurssin tilat. Opetus.
f)	Sisältö. Aihepiirit.
g)	Sai perustietoa päivitettyä. Pääsi testailemaan.
a)	Komponenttien testaus, sähkö, koulutusmateriaali hyvää !
b)	Selkeä opetus, opettajan ammattitaito, harjoitustyöt.
c)	Testaukset
d)	Hyvät tilat; Uudet vehkeetM; Opetus ei ole liian tiukkaa ja saa puuhata välistä omiaan.
a)	Lahjonta,opetus, tauot
b)	Kurssimateriaali, opettajan taidot, Opetustilat
c)	Käytännön harjoitukset ja toimintojen testaus- saisi olla kyllä vielä enemmän..
d)	Käytännön opetus, Hyvät testilaitteet ja osaava opastus.
e)	Perusteellinen, havainnollinen , käytännönläheinen.
f)	Ammattitaito opettajilla.
g)	Koulutustilat, testauslaitteet, opettajat.
h)	Vakionopeussäätimen asennus.
i)	Käytännön harjoitukset.
j)	Käytännön harjoittelu.
a)	Oppi uusia asioita; sai kerrattua vanhoja tietoja; Sai kollegoilta ja opettajalta monta hyödyllistä vinkkiä.
b)	Uusien asioiden oppiminen; Tauot.
c)	Hyvät harjoitukset; opetusmateriaali; asiantuntevat opettajat.
d)	Ajankohta
e)	Monipuoliset testilaitteet; Asiantunteva opetus; sopiva operusryhmä.
f)	Opettajan taidotM Kurssi matsku
g)	Hyvät tilat
a)	Opetus
b)	Käytännön harjoitukset. Selkeät teoriaopetukset. Hyvä opiskelutahti, taukoja sopivasti.
c)	Olosuhteet, joissa järjestää koulutus, testerit ja selkeät. Materiaalit aiheesta.
d)	Komponenttien testaus
e)	Uuden tiedon saanti. Uusien testerien käyttö. Ruoka oli hyvää.
f)	Testaus välineet, oheismateriaali, harjoitukset
g)	Käytännön harjoittelu
a)	Käytäntö; Harjoitukset
b)	Teoria /harjoitustyö hyvässä suhteessa opetukseen.
c)	Testauslaitteiden käyttö; Laitteistojen eroavuudet tuli selväksi esim. kieli, opetus.
d)	Testerien käyttö oppiminen.
e)	Testereiden käyttö opastus; Tietoja toimenpiteistä kolarikorjauksen aloittamiseen.
a)	Teoria ja käytäntö oli hyvin balanssissa.
b)	Käytännön harjoitukset. Sopiva "vauhti" koulutuksessa.
c)	tieto/koulutus
d)	Paikka, kurssin pituus, opetus
e)	Materiaali, käytäntö
f)	Antin perusteellinen ja helposti ymmärrettävä tiedon jako.
g)	Kouluttajien ammattitaito, Välineet, Opiskelijoiden tarpeiden huomiointi koulutusohjelmassa.
a)	Auto com
b)	Lisäoppi testerikäytössä; Yhteistyö oppilaiden kesken; Ajan kohta hyvä ja sopiva yrittäjälle.

c) Uudet asiat; Hyvät testerit
d) Laitteet hyviä ja tarkoitukseen soveltuvia.
e) Käytännön kokeet; Tutustuminen muihin saman alan ihmisiin.
f) Hyvät kouluttajat; Hyvät laitteet; Hyvä oppimateriaali
g) Testereihin tutustuminen.
h) Ei aiheuteta lisävahinkoja korjauksen yhteydessä; Yleistieot parani tällä alueella.
i) Käytännön harjoitukset; Osaavat opettajat; Laitteet
j) Autoelektroniikan uudet tiedot; Käytännön harjoitukset; Havainnollistamisvälineet.
k) Autoelektroniikka ja testausvälineet on tulleet hieman tutummaksi.
l) Testerin käyttö; Vikojen hahmotus.
11. Mitkä ovat koulutuksen kolme heikointa asiaa?
a) Opetusparvi, joka ei oikein sovi isoimmille ihmisille.
b)Kaukana kotoa.
c) Enemmän kahvia.
d) Laite-esittelijältä jäi kahvit tarjoamalla (testerit)
e) Enemmän testausta.
g) Paljon asiaa vähän aikaa.
h) Enemmän aikaa käytäntöön olevissa harjoitteissa.
a) Liian vähän todellisia harjoituksia.
b) Ajan puute
c) Koulutuskokonaisuuteen enemmän aikaa.
d) Enemmän aikaa käsitellä asioita.
e) Katkonainen aikataulu (lomat)
f) Aikaa pitäisi olla enemmän.
a) Vähäiset testi . Maksullinen ruoka
b) Nyt oli laitteisto problemaa.
c) Oppisopimusjärjestelyt, vähän uutta asiaa.
a) Laitteistojen kieli tuottaa ongelmia.
a) liikaa asiaa kahdelle päivälle.
b) syrjäinen sijainti
c) Liian kaukana, huonot majoitustilat, liian useita taukoja,
a) Ei pysty sanomaan.
b) Teoriaosuus nopea.
a) Harjoitukset käytännössä.
b) Ei juuri heikkouksia.
c) Toteuttamismahdollisuus ko. kurssin sisällöstä (Laite vaatimukset (Wekasto), asiakas hinta (Vakkari)
a) Itse
b) Matkat
c) Matka
12. Koulutukseen ja järjestelyihin liittyviä muita huomioita tai kehittämisasihteja.
a) Enemmän bosch-testerin käyttöä, kun on aika monella korjaamalla se testerit.
b) Toinen päivä alkamaan klo 8.00.
c) Toinen päivä voisi alkaa klo 8.00.
d) Ruokailu ja kahvi maksuttomaksi.
e)Testerin peruskäyttöä kts 650
f) Kurssin toisen päivän voisi aloittaa aikaisemmin aamulla.
g) Kurssit ei voi olla peräkkäisillä viikoilla.
h) Lisää mittausta/Monipuolisempaa.
i) Lisää käytännön harjoitusta.
a) Järjestelyt OK.

b) Ehkä aiemmin päivällä alkavaksi, jaksaisi paremmin.
a) Ihan hyvä konsepti/ kokonaisuus.
b) Alusta 2 jatkokurssi , testaaminen ja niiden tulkinta.
c) Enemmän testejä.
d) Testerin yleiskäyttöä.
e) Pulpetit
f) Tulevaisuuteen voisi olla joku 4 pistemittauskurssi, jossa olisi eri valmistajien mittauslaitteita "vertailua"
G) Lisää koulutusta alustaan CAN-ohjausta.
a) Ajo-ohjeet/kartta
b) Merkkitesterit
a) lisää dieseleistä ja muista ruiskutusjärjestelmistä.
a) Vähän syvemmin materiaalia, diesel järjestelmistä enemmän koulutusta.
b) Koulutuspaikka voisi olla lähenmpänä. Kun välimatka on noin 300 km.
c) Enemmän testerin käyttöä käytännössä.
a) Malinen joka kurssin pitäjäksi. Vähän enemmän tietoa aiheista.
b) Oppisopimus Ok
c) Viikonloppukursseille koulun ravintola auki.
d) Opetusajoneuvot, muita kuin saksalaisia välillä, volvo, japskit..
e) Koulutuspaikka on kaukana.
a) Erialaisten antureiden mittausta

Liite 4. ProDiags kurssivaihtoehdot, hinnasto
ProDiags kurssit 28.1.2008

		Vuosilisenssi (alv 0%)
	Oppilaslisenssi	25,00 €
000.02.FI	Autosähkön Testi 1	Myydään yhdessä 100,00 €
000.03.FI	Autosähkön Testi 2	
000.04.FI	Autosähkön Testi 3	
010.10.FI	Sähkön perusteet	100,00 €
010.20.FI	Yleismittari	100,00 €
010.30.EN	Basic electrical laws	100,00 €
010.30.FI	Sähköiset peruslait	100,00 €
010.50.FI	Latausjärjestelmän toiminta ja testaaminen	100,00 €
010.50.FI	Vianhaun perustaidot	100,00 €
010.60.FI	Käynnistysjärjestelmän toiminta ja testaus	100,00 €
010.70.FI	Elektroniikan perusteet	100,00 €
010.81.FI	Nissan- kaaviot	
020.00.FI	Tunnistimet ja toimilaitteet	200,00 €
020.09.EN (Neuron 9)	Sensors & Actuators	200,00 €
030.00.FI	Sytytys	100,00 €
030.00.GE	Zündung	
040.00.FI	Bensiininsuihkutus	100,00 €
041.10.EE	OBD - On Board Diagnostic (EE)	290,00 €
041.10.EN	OBD - On Board Diagnostic (EN)	290,00 €
041.10.FI	OBD - On Board Diagnostic (FI)	200,00 €
041.10.GE	OBD - On Board Diagnostic (GE)	290,00 €
041.10.LA	OBD - On Board Diagnostic (LA)	Tulossa
041.10.LI	OBD - On Board Diagnostic (LI)	Tulossa
050.00.FI	Diesel	300,00 €
050.02.EN	Common Rail diesel systems	100,00 €
060.00.EN	Brakes & Stability Control Systems	350,00 €
060.00.FI	Ajonhallinta	350,00 €
070.00.EN	Vehicle network systems	250,00 €
070.00.FI	Väyläteknikka	250,00 €
080.10.FI	Ilmastoinnin perusteet	Myydään yhdessä 350,00 €
080.20.FI	Ilmastointi / lämmönhallinta	
090.01.FI	Turvateknikka	200,00 €
100.01.FI	BMW Korielektroniikka	ei myynnissä
100.03.FI	Korielektroniikka	200,00 €
100.05.FI	Yhteenveto väylistä	200,00 €
110.00.FI	Automaattivaihteisto	450,00 €
110.10.FI	BMW xDrive	200,00 €
130.00.FI	Hydrauliikan perusteet	
130.01.FI	Hydrauliikka	
900.00.FI	English-Tasotesti	<i>Myydään kursseina!</i>
900.01.FI	English-Ammattisanasto harj. 1	<i>Myydään kursseina!</i>
900.02.FI	English-Ammattisanasto harj. 2	<i>Myydään kursseina!</i>
900.10.FI	English-Circuit	<i>Myydään kursseina!</i>
900.11.FI	English-Starting and charging systems	<i>Myydään kursseina!</i>
900.30.FI	English-Ignition	<i>Myydään kursseina!</i>
900.40.FI	English-Electronic Fuel Injection	<i>Myydään kursseina!</i>
900.41.FI	English-OBD	<i>Myydään kursseina!</i>
900.50.FI	English-Diesel	<i>Myydään kursseina!</i>
900.70.FI	English-Body electrical 1	<i>Myydään kursseina!</i>

900.80.FI	English-Body electrical 2	<i>Myydän kursseina!</i>
900.90.FI	English - Airbag	<i>Myydän kursseina!</i>
XXX.03.FI	CMSimple kurssin luonti	0€ (ylläpidolle)
XXX.04.FI	Lomakkeen luonti	0€ (ylläpidolle)
XXX.05.FI	Video	0€ (ylläpidolle)
XXX.06.FI	Toolbook	0€ (ylläpidolle)

Liite 5. Autoalan tutkintorakenne

PERUSTUTKINNOT

1. Autoalan perustutkinto
  - Autokorinkorjaaja
  - Automaalari
  - Ajoneuvoasentaja, henkilöautot
  - Ajoneuvoasentaja, kuorma- ja linja-autot
  - Varaosamyymä
  - Automyymä

AMMATTITUTKINNOT

1. Automekaanikko
2. Autosähkömekaanikko
3. Dieselmekaanikko
4. Raskaskalustomekaanikko
5. Autokorimekaanikko
6. Automaalari
7. Automyymä
8. Varaosamyymä
9. Pienkonemekaanikko

ERIKOISAMMATTITUTKINNOT

1. Automaalarimestarin erik. at.
2. Autokorimestarin erik. at
3. Automekaanikon erik. at
4. Autoalan myymä erik. at
5. Autoalan työnjohdon erik. at.

Työtehoseura. http://www.tts.fi/index.php?option=com_content&task=view&id=170&Itemid=180

Liite 6. Autoalan perustutkinnot

Autoalan perustutkinto / Autotekniikan koulutusohjelma, ajoneuvoasentaja

Pakolliset tutkinnon osat:

- Autoalan perustaidot
- Huoltotekniikka
- Diagnostiikka

Valinnaiset tutkinnon osat:

- Moottorin korjaus
- Sähkölaitteiden ja moottorin ohjauslaitteiden kunnostustyöt
- Autokorintyöt
- Ajoneuvojen sähkövarusteiden testaus ja korjaus
- Pienkoneiden huolto ja korjaus
- Korjaamon suorapalvelutyöt
- Kuorma-auton jarrulaitteiden huolto ja korjaus
- Kuorma-auton alusta- ja hallintalaitteiden korjaus
- Hydrauliiikka- ja pneumatiikkalaitteiden huolto ja korjaus
- Metallirakenne- ja hitsaustyöt

Autoalan perustutkinto / Autotekniikan koulutusohjelma, automaalari

Pakolliset tutkinnon osat:

- Autoalan perustaidot, 20 ov
- Asennustekniikka, 5 ov
- Korityöt, 5 ov
- Maalauksen esikäsittelyt, 15 ov
- Ruiskumaalaustekniikka, 15 ov

Valinnaiset tutkinnon osat:

- Sävytystekniikka, 5 ov
- Raidoitus, teksti- ja kuviomaalaus, 5 ov
- Erikoismaalaukset, 10 ov
- Korroosionestomaalaus, 5 ov
- Muoviosien korjaus ja maalaus, 5 ov
- Autokorintyöt, 5 ov

Autoalan perustutkinto / Autotekniikan koulutusohjelma, autokorinkorjaaja

Pakolliset tutkinnon osat:

- Autoalan perustaidot, 20 ov
- Korinrakenne- ja materiaalitekniikka, 10 ov
- Korjaus- ja oikaisutekniikka, 20 ov
- Asennustekniikka, 10 ov

Valinnaiset tutkinnon osat:

- Pohjustus, 5 ov
- Ajoneuvovahinkojen korjaus, 10 ov
- Auton turvatekniikka, 10 ov
- Ajoneuvojen korisähkövarusteiden testaus ja korjaus, 5 ov
- Korjaamon suorapalvelutyöt, 5 ov

Liite 7. Autoalan ammattitutkinnot

Henkilöautomekaanikon ammattitutkinto

Pakolliset tutkinnon osat:

- Henkilöautomekaanikon yleistaidot
- Henkilöautotekniikan perustaidot
- Autosähkötekniikan yleistaidot

Valinnaiset tutkinnon osat:

- Moottorin ja voimasiirtolaitteiden mekaaniset korjaukset
- Alusta-, jarru- ja ohjausjärjestelmien mekaaniset korjaukset
- Moottorin, vaihteiston ja ajodynamiikan ohjausjärjestelmät
- Korin sähköjärjestelmät
- Yrittäjäyys

Pienkonemekaanikon ammattitutkinto

Pakolliset tutkinnon osat:

- Pienkonemekaanikon yleistaidot
- Polttoneste-, jäähdytys- ja moottorinohjauslaitteet
- Asiakaspalvelu, markkinointi ja yritystalous

Valinnaiset tutkinnon osat:

- Moottori- ja raivaussahat, rakennuskoneet ja muut käsikäyttöiset pienkoneet
- Ympäristöhoitokoneet
- Moottorikelkat ja mönkijät
- Perämoottorit ja vesijetit
- Moottoripyörät
- Mopedit, mopoautot ja polkupyörät
- Yrittäjäyys

Liite 8. Apo:an 5 eri tasoa

Ammatillinen perustutkinto

Nuorisoaste ja aikuiset. Suuntautumisvaihtoehdot ovat ajoneuvoasentaja, autokorinkorjaaja, automaalari, automyyjä ja varaosamyyjä

APO I

- Mekaanikot ja myyjät
- Ammattitutkinnot
- automekaanikon ammattitutkinto
- autosähkömekaanikon ammattitutkinto
- autokorimekaanikon ammattitutkinto
- automaalarin ammattitutkinto
- dieselmekaanikon ammattitutkinto
- pienkonemekaanikon ammattitutkinto
- raskaskalustomekaanikon ammattitutkinto
- automyyjän ammattitutkinto
- varaosamyyjän ammattitutkinto
- Erikoisammattitutkinnot
- automekaanikon erikoisammattitutkinto, jonka
- suuntautumisvaihtoehdot ovat
- henkilöautoasennus ja raskaskalustoasennus
- autokorimestarin erikoisammattitutkinto
- automaalarimestarin erikoisammattitutkinto
- autoalan myyjän erikoisammattitutkinto, jonka
- suuntautumisvaihtoehdot ovat
- automyynti ja varaosamyynti

APO II

- Työnjohto- ja asiakaspalvelutehtävät
- Erikoisammattitutkinnot
- autoalan työnjohdon erikoisammattitutkinto

APO III

- Osastopäällikkötehtävät
- Suuntautumisvaihtoehdot ovat
- myyntipäällikkö, korjaamopäällikkö,
- huoltopäällikkö, jälkimarkkinointipäällikkö
- ja varaosapäällikkö

APO IV

- Liikkeenjohdolliset tehtävät
- autoalan liikkeenjohdon koulutus